

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PGNiG S.A.

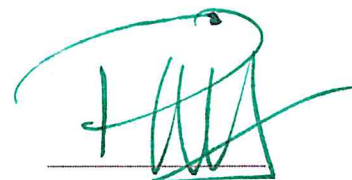
za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Członkowie Zarządu

Prezes Zarządu

Piotr Woźniak

Wiceprezes Zarządu

Radosław Bartosik

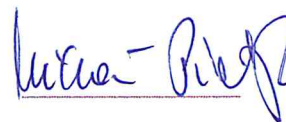
Wiceprezes Zarządu

Łukasz Kroplewski

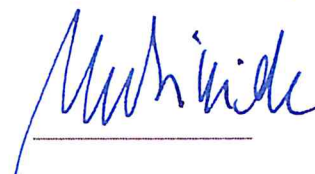
Wiceprezes Zarządu

Michał Pietrzyk

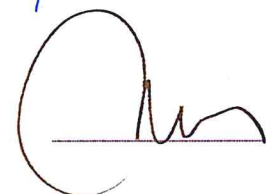
Wiceprezes Zarządu

Maciej Woźniak

Wiceprezes Zarządu

Magdalena Zegarska

Warszawa, 6 marca 2017 roku

Spis treści

SPRAWOZDANIA PODSTAWOWE	3
1. INFORMACJE OGÓLNE	7
1.1. INFORMACJE OGÓLNE O DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI	7
1.2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA	8
1.3. WPŁYW NOWYCH STANDARDÓW	9
2. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	12
2.1. DANE SEGMENTOWE	12
2.2. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	14
2.3. KOSZTY OPERACYJNE	15
2.4. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE	16
2.5. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE	17
3. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DOTYCZĄCE OPODATKOWANIA	18
3.1. PODATEK DOCHODOWY	18
3.2. ODRO CZONY PODATEK DOCHODOWY	20
4. ZADŁUŻENIE I ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	20
4.1. ZADŁUŻENIE NETTO	20
4.2. ZOBOWIĄZANIE Z TYTUŁU ZADŁUŻENIA	21
4.3. WSPÓLNE ZARZĄDZANIE ŚRODKAMI PIENIĘŻNYMI (CASH POOLING)	23
4.4. KAPITAŁ WŁASNY I POLITYKA ZARZĄDZANIA KAPITAŁEM	23
4.5. DYWIDENDY WYPŁACONE	24
4.6. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	24
5. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO AKTYWÓW I POZOSTAŁYCH ZOBOWIĄZAŃ	26
5.1. AKTYWA TRWAŁE NIEFINANSOWE	26
5.2. KAPITAŁ OBROTOWY	34
5.3. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DOTYCZĄCE POZOSTAŁYCH AKTYWÓW	38
5.4. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DOTYCZĄCE REZERW I ZOBOWIĄZAŃ	40
6. INSTRUMENTY FINANSOWE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	45
6.1. INSTRUMENTY FINANSOWE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	45
6.2. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE	46
6.3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	49
7. INWESTYCJE W JEDNOSTKI POWIĄZANE ORAZ TRANSAKCJE ZE STRONAMI POWIĄZANYMI	53
7.1. UDZIAŁY I AKCJE	53
7.2. UTRATA WARTOŚCI UDZIAŁÓW I AKCJI	53
7.3. SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE JEDNOSTEK ZALEŻNYCH, WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ JEDNOSTEK STOWARZYSZONYCH	54
7.4. UDZIELONE POŻYCZKI	55
8. POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	57
8.1. LEASING OPERACYJNY – SPÓŁKA JAKO LEASINGOBIORCA	57
8.2. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	57
8.3. WSPÓLNE DZIAŁANIA	58
8.4. WYBRANE DANE FINANSOWE SPÓŁKI UJAWNIA NE ZGODNIE Z ART. 44 UST. 2 USTAWY PRAWO ENERGETYCZNE	58
8.5. WYNAGRODZENIE FIRMY AUDYTORSKIEJ ZA OBOWIĄZKOWE BADANIE ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPÓŁKI ORAZ INNE USŁUGI	59
8.6. INNE ISTOTNE INFORMACJE	59
8.7. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU	60

Sprawozdania podstawowe

Rachunek zysków i strat	2016	2015
Przychody ze sprzedaży gazu	13 877	15 511
Przychody ze sprzedaży pozostałe	3 306	3 135
Przychody ze sprzedaży	17 183	18 646 <i>Nota 2.2.</i>
Koszt sprzedanego gazu	(10 050)	(12 157) <i>Nota 2.3.</i>
Zużycie pozostałych surowców i materiałów	(1 628)	(1 217) <i>Nota 2.3.</i>
Świadczenia pracownicze	(632)	(704) <i>Nota 2.3.</i>
Usługi przesyłowe, dystrybucyjne i magazynowe	(1 074)	(1 171)
Pozostałe usługi obce	(821)	(665) <i>Nota 2.3.</i>
Amortyzacja	(767)	(799)
Podatki i opłaty	(289)	(199)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	96	(404) <i>Nota 2.4.</i>
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	7	13
Odpisy rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i ich odwrócenie	(745)	(549) <i>Nota 5.1.4.</i>
Dywidendy	1 629	834
Przychody finansowe	313	346 <i>Nota 2.5.</i>
Koszty finansowe	(371)	(357) <i>Nota 2.5.</i>
Razem	(14 332)	(17 029)
Zysk przed opodatkowaniem	2 851	1 617
Podatek dochodowy	(275)	(145) <i>Nota 3.1.</i>
Zysk netto	2 576	1 472
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w milionach sztuk)	5 778	5 900
Podstawowy i rozwodniony zysk netto na jedną akcję w PLN	0,44	0,25

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	2016	2015
Zysk netto	2 576	1 472
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	25
Rachunkowość zabezpieczeń	781	(431)
Podatek odroczony	(148)	82
Pozostałe całkowite dochody, podlegające przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	633	(324)
Zyski aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych	(15)	(11)
Podatek odroczony	3	2
Pozostałe całkowite dochody, nie podlegające przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat	(12)	(9)
Pozostałe całkowite dochody netto	621	(333)
Razem całkowite dochody	3 197	1 139

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

2016

2015

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

Zysk netto

2 576

1 472

Amortyzacja

767

799

Odsetki i dywidendy

(1 620)

(850)

Wynik z działalności inwestycyjnej

849

594

Pozostałe korekty niepieniężne

361

71

Podatek dochodowy zapłacony

(286)

(340)

Podatek dochodowy bieżącego okresu

275

145

Zmiana stanu kapitału obrotowego

(420)

596

Nota 5.2.4.

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej

2 502

2 487

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej

Wydatki na rzeczowe aktywa trwałe dotyczące poszukiwań i oceny zasobów mineralnych

(599)

(981)

Wydatki na wartości niematerialne i pozostałe rzeczowe aktywa trwałe

(364)

(235)

Wydatki z tytułu udzielonych pożyczek

(357)

(441)

Wydatki z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

(109)

(162)

Wydatki na nabycie udziałów w jednostkach powiązanych

(926)

(66)

Nota 7.1.

Pozostałe wydatki

(118)

(75)

Wpływy z tytułu udzielonych pożyczek

432

2 027

Wpływy ze sprzedaży krótkoterminowych papierów wartościowych

-

989

Wpływy z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

95

175

Otrzymane odsetki

87

125

Otrzymane dywidendy

1 629

834

Wpływy z tytułu sprzedaży udziałów w jednostkach powiązanych

4

4

Pozostałe wpływy

26

28

Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej

(200)

2 222

Przepływy pieniężne z działalności finansowej

Wpływy z tytułu emisji papierów dłużnych

199

309

Wpływy z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

89

84

Pozostałe wpływy

4

4

Wydatki z tytułu nabycia akcji własnych

(645)

-

Wyplacone dywidendy

(1 062)

(1 180)

Wydatki z tytułu wykupu papierów dłużnych

(309)

(474)

Zapłacone odsetki

(199)

(192)

Wydatki z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

(78)

(81)

Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej

(2 001)

(1 530)

Przepływy pieniężne netto

301

3 179

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu

4 622

1 443

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu

4 923

4 622

Nota 4.6.

w tym: środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania

471

506

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

	2016	2015*	2014*	
Aktywa				
Rzeczowe aktywa trwałe	12 476	13 234	13 520	Nota 5.1.1.
Koncesje oraz prawo do użytkowania górniczego i informacji geologicznej	54	100	124	Nota 5.1.3.
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	-	86	-	Nota 3.2.
Udziały i akcje	9 489	8 623	8 611	Nota 7.1.
Udzielone pożyczki	3 162	3 130	4 204	Nota 7.4.
Pozostałe aktywa	578	643	690	Nota 5.3.1.
Aktywa trwałe	25 759	25 816	27 149	
Zapasy	1 942	1 638	2 506	Nota 5.2.1.
Należności	1 474	1 133	1 276	Nota 5.2.2.
Należności z tytułu wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling)	524	197	31	Nota 4.3.
Pochodne instrumenty finansowe	375	346	388	
Udzielone pożyczki	426	312	803	Nota 7.4.
Pozostałe aktywa finansowe	137	74	1 023	Nota 5.3.2.
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 132	4 973	1 712	Nota 4.6.
Aktywa obrotowe	10 010	8 673	7 739	
AKTYWA RAZEM	35 769	34 489	34 888	
Zobowiązania i kapitał własny				
Kapitał akcyjny i zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	7 518	7 640	7 640	
Skumulowane inne całkowite dochody	103	(518)	(185)	
Zyski zatrzymane	17 607	16 616	16 325	
Kapitał własny razem	25 228	23 738	23 780	Nota 4.4.
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	-	4 513	4 498	Nota 4.2.
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	208	159	134	Nota 5.4.1.
Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów	1 252	1 260	1 365	Nota 5.1.2.
Pozostałe rezerwy	28	43	49	Nota 5.4.2.
Dotacje	590	623	667	Nota 5.4.3.
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	4	-	111	Nota 3.2.
Pozostałe zobowiązania	62	69	91	Nota 5.4.4.
Zobowiązania długoterminowe	2 144	6 667	6 915	
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	4 993	469	656	Nota 4.2.
Pochodne instrumenty finansowe	99	814	423	
Zobowiązania z tytułu dostaw i podatków	2 109	1 675	2 265	Nota 5.2.3.
Zobowiązania z tytułu wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling)	759	562	300	Nota 4.3.
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	87	110	43	Nota 5.4.1.
Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów	20	33	28	Nota 5.1.2.
Pozostałe rezerwy	248	363	444	Nota 5.4.2.
Pozostałe zobowiązania	82	58	34	Nota 5.4.4.
Zobowiązania krótkoterminowe	8 397	4 084	4 193	
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	10 541	10 751	11 108	
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	35 769	34 489	34 888	

*dane przekształcone

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

WICEPREZES ZARZĄDU
[Handwritten signature]
Łukasz Kroplewski

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał akcyjny i zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej *	Skumulowane inne całkowite dochody z tytułu			Razem kapitał własny
		Stosowania rachunkowości zabezpieczeń	Pozostałe	Zyski (straty) zatrzymane	
Stan na 1 stycznia 2015	7 640	(215)	30	16 325	23 780
Zysk netto za bieżący okres	-	-	-	1 472	1 472
Inne całkowite dochody netto za bieżący okres	-	(349)	16	-	(333)
Całkowite dochody razem	-	(349)	16	1 472	1 139
Dywidenda	-	-	-	(1 180)	(1 180)
Stan na 31 grudnia 2015	7 640	(564)	46	16 616	23 738
Zysk netto za bieżący okres	-	-	-	2 576	2 576
Inne całkowite dochody netto za bieżący okres	-	633	(12)	-	621
Całkowite dochody razem	-	633	(12)	2 576	3 197
Dywidenda	-	-	-	(1 062)	(1 062)
Umorzenie akcji własnych	(122)	-	-	(523)	(645)
Stan na 31 grudnia 2016	7 518	69	34	17 607	25 228

* W 2016 roku Spółka przeprowadziła transakcję nabycia akcji własnych. Szczegóły transakcji zostały opisane w notce 4.4.

WICEPREZES ZARZĄDU

Lukasz Kroplewski

1. Informacje ogólne

1.1. Informacje ogólne o działalności Spółki

Podstawowe dane Spółki

Nazwa:	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Spółka Akcyjna
Siedziba	ul. Marcina Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa
Rejestracja	Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy Wydział XII Gospodarczy
KRS	0000059492
REGON	012216736
NIP	525-000-80-28

Spółka Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Spółka Akcyjna („Spółka”, „PGNiG”, „PGNiG S.A.”) jest notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie od 2005 roku. PGNiG jest podmiotem dominującym w Grupie Kapitałowej PGNiG. Na dzień przekazania sprawozdania finansowego za 2016 rok, jedynym akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu PGNiG S.A. był Skarb Państwa. Skarb Państwa jest również jednostką dominującą dla Spółki najwyższego szczebla.

Działalność Spółki obejmuje przede wszystkim poszukiwanie złóż, wydobywanie gazu ziemnego i ropy naftowej, import, obrót paliwami gazowymi oraz energią elektryczną, a także pozostałe usługi związane między innymi z magazynowaniem.

Działalność Spółki ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju w zakresie:

- ciągłości dostaw paliwa gazowego do odbiorców oraz utrzymania jego niezbędnych rezerw,
- bezpiecznej eksploatacji sieci gazowych,
- równowagi bilansu paliw gazowych oraz dysponowania ruchem i mocą urządzeń energetycznych, połączonych do wspólnej sieci gazowej,
- działalności wydobywczej gazu.

PGNiG S.A. posiada strukturę wielooddziałową, w której skład na dzień 31 grudnia 2016 roku wchodziły:

- Centrala Spółki w Warszawie,
- Oddział w Odolanowie,
- Oddział w Sanoku,
- Oddział w Zielonej Górze,
- Oddział Geologii i Eksploatacji w Warszawie,
- Oddział Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze w Warszawie,
- Oddział Ratownicza Stacja Górnictwa Otworowego w Krakowie,
- Oddział Obrotu Hurtowego w Warszawie,
- Oddział Operatorski w Pakistanie.

W ramach podpisanych umów o wspólnych operacjach Spółka jest współnikiem wspólnych działań prowadzonych na terenie Polski, Niemiec oraz Pakistanu. Wspólne działania polegają głównie na poszukiwaniu i wydobyciu gazu ziemnego oraz ropy naftowej, oraz niekonwencjonalnych złóż gazu. Szczegółowe informacje na temat wspólnych działań przedstawiono w Nocie 8.3. oraz w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG w rozdziale 5.1.3., Działalność w Polsce oraz 5.1.4. Działalność Zagraniczna.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostanie przedstawione do zatwierdzenia przez Zarząd PGNiG S.A. do publikacji w dniu 8 marca 2017 roku.

1.2. Podstawa sporządzenia sprawozdania

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi do stosowania w Unii Europejskiej („MSSF”).

Spółka jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej PGNiG. Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone zgodnie z wymogami MSSF. W celu pełnego zrozumienia sytuacji finansowej i wyników działalności PGNiG S.A. jako jednostki dominującej w Grupie Kapitałowej niniejsze sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie z rocznym Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej PGNiG oraz Sprawozdaniem Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG za okres zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PGNiG oraz Sprawozdanie Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG będzie dostępne na stronie internetowej Spółki pod adresem www.pgnig.pl w terminie zgodnym z raportem bieżącym dotyczącym terminu przekazania Skonsolidowanego raportu rocznego Grupy Kapitałowej za rok 2016.

Zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zostały opisane w poszczególnych notach szczegółowych i stosowane były przez Spółkę w sposób ciągły dla wszystkich prezentowanych okresów, jeżeli nie wskazano inaczej. Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga użycia istotnych szacunków księgowych. Wymaga również od Zarządu dokonywania własnych ocen w ramach stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości. Istotne szacunki stosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego zostały zaprezentowane w ramach not objaśniających do poszczególnych pozycji sprawozdania.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Spółkę.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem instrumentów pochodnych wycenionych w wartości godziwej.

Walutą funkcjonalną spółki PGNiG S.A. i walutą prezentacji niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN).

Spółka dokonała optymalizacji ujawnień informacji w sprawozdaniu finansowym poprzez zmianę sposobu prezentacji, zakresu i ilości ujawnień oraz dotychczasowego sposobu agregacji danych finansowych celem zwiększenia przejrzystości i czytelności prezentowanych informacji.

Spółka dokonała zmiany prezentacji w odniesieniu do następujących pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej:

1. środki pieniężne Funduszu Likwidacji Zakładu Górniczego - przeniesienie z pozycji „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty” do pozycji długoterminowe „Pozostałe aktywa” na dzień 31 grudnia 2015 roku 217 milionów złotych (230 milionów złotych na dzień 1 stycznia 2015 roku),
2. aktywa i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego – zgodnie z MSR 12 dokonano kompensaty aktywów i zobowiązań z tyt. podatku odroczonego (nota 3.2.).

W związku z retrospektywnym zastosowaniem zmian, o których mowa w punkcie 1 i 2, Spółka zaprezentowała w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przekształcone dane w tym zakresie na dzień 1 stycznia 2015 roku i 31 grudnia 2015 roku.

Zasady Rachunkowości

Pozycje wyrażone w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach obcych są w momencie początkowego ujęcia ujmowane według kursu waluty funkcjonalnej, obowiązującego na dzień zawarcia transakcji.

Na koniec okresu sprawozdawczego:

- Pozycje pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane po kursie waluty funkcjonalnej, obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego.
- Pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia transakcji.
- Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej.

Różnice kursowe powstające z tytułu rozliczania pozycji pieniężnych lub z tytułu przeliczania pozycji pieniężnych po kursach innych niż te, po których zostały one przeliczone w momencie ich początkowego ujęcia, ujemne są w wyniku finansowym. Różnice kursowe stanowiące efektywną część zysku/straty z wyceny instrumentu zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń ujemne są w pozostałych całkowitych dochodach.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem zmian kursów walutowych, Spółka wykorzystuje walutowe transakcje pochodne (zasady rachunkowości stosowane przez Spółkę w odniesieniu do pochodnych instrumentów finansowych zostały przedstawione w nocie 6.2).

1.3. Wpływ nowych standardów

Zastosowane nowe, zmienione standardy i interpretacje

Na niniejsze sprawozdanie finansowe miały wpływ następujące nowe, zmienione standardy i interpretacje, które weszły w życie od 1 stycznia 2016 roku:

Standard	Opis	Szacowany wpływ
Zmiany do MSR 1 „Inicjatywa w zakresie ujawniania informacji” obowiązujące w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2016 roku	W grudniu 2014 roku, w ramach prac związanych z tzw. inicjatywą dotyczącą ujawniania informacji, Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała poprawkę do MSR 1. Celem opublikowanej zmiany jest wyjaśnienie koncepcji istotności oraz wyjaśnienie, że jeżeli jednostka uzna, że dane informacje są nieistotne, wówczas nie powinna ich ujawniać nawet, jeżeli takie ujawnienie jest co do zasady wymagane przez inny MSSF. W zmienionym MSR 1 wyjaśniono, że pozycje prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z wyniku i pozostałych całkowitych dochodów mogą być agregowane bądź dezagregowane w zależności od ich istotności. Wprowadzono również dodatkowe wytyczne odnoszące się do prezentacji sum częściowych w tych sprawozdaniach.	Spółka dokonała optymalizacji ujawnień informacji w sprawozdaniu finansowym poprzez zmianę sposobu prezentacji, zakresu i ilości ujawnień oraz dotychczasowego sposobu agregacji danych finansowych celem zwiększenia przejrzystości i czytelności prezentowanych informacji.

Pozostałe zmiany nie wskazane powyżej nie miały zastosowania lub były nieistotne dla sprawozdania finansowego Spółki.

Opublikowane standardy i interpretacje, które jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Spółkę.

Z wyjątkiem zmian do MSR 7, w niniejszym sprawozdaniu finansowym Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie następujących opublikowanych standardów lub poprawek do istniejących standardów dotyczących działalności Spółki przed ich datą wejścia w życie:

Standard	Opis	Szacowany wpływ
<p>MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – obowiązujący w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie</p> <p>Spółka zastosuje MSSF 9 od 1 stycznia 2018 roku</p>	<p>Standard wprowadza następujące kategorie aktywów finansowych: wyceniane według zamortyzowanego kosztu i wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy lub wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów.</p> <p>MSSF 9 wprowadza nowy model w zakresie ustalania odpisów aktualizujących – model oczekiwanych strat kredytowych.</p> <p>Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych zostało przeniesionych do MSSF 9 w niezmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy.</p> <p>W zakresie rachunkowości zabezpieczeń zmiany miały na celu ściślejsze dopasowanie rachunkowości zabezpieczeń do zarządzania ryzykiem.</p>	<p>Spółka jest w trakcie analizy wpływu MSSF 9 na sprawozdanie finansowe. Wstępnie oceniono, iż MSSF 9 może mieć wpływ na sprawozdanie finansowe w obszarze rachunkowości zabezpieczeń oraz tworzenia odpisów na należności na bazie oczekiwanych strat kredytowych, w odniesieniu do których Spółka spodziewa się wpływu bilansowego poprzez zwiększenie odpisów aktualizujących dla bilansu otwarcia. Nie oczekuje się jednak aby wysokość odpisów na należności uległa znaczącej zmianie. Spółka zakłada, że klasyfikacja instrumentów zabezpieczanych i pozycji zabezpieczanych wyznaczonych w rachunkowości zabezpieczeń nie ulegnie zmianie. Zdaniem Spółki, wymagane będzie również przeprowadzenie testu w zakresie występowania wyłączności przepływów z kapitału i odsetek.</p> <p>Spółka planuje przeprowadzenie szczegółowej analizy wpływu nowego standardu w roku 2017.</p>
<p>MSSF 15 „Przychody z umów z kontrahentami”, z uwzględnieniem objaśnień do MSSF 15 - obowiązujący w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2018 roku.</p> <p>Spółka zastosuje MSSF 15 i Objaśnienia do MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku.</p>	<p>Zasady przewidziane w MSSF 15 dotyczyć będą wszystkich umów skutkujących osiągnięciem przychodów. Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w momencie transferu towarów lub usług na rzecz klienta, w wysokości ceny transakcyjnej. Wszelkie towary lub usługi sprzedawane w pakietach bądź sprzedaży łączonej, które da się wyodrębnić w ramach umowy, należy ujmować oddzielnie, ponadto wszelkie upusty i rabaty dotyczące ceny transakcyjnej należy co do zasady alokować do poszczególnych elementów pakietu. W przypadku, gdy wysokość przychodu jest zmienna, zgodnie z nowym standardem kwoty zmienne są zaliczane do przychodów, o ile istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie nastąpi odwrócenie ujęcia przychodu w wyniku przeszacowania wartości. Ponadto, zgodnie z MSSF 15 koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu.</p> <p>Objaśnienia dostarczają dodatkowych informacji i wyjaśnień dotyczących głównych założeń przyjętych w MSSF 15, m.in. na temat identyfikacji osobnych obowiązków, ustalenia czy jednostka pełni rolę pośrednika (agenta), czy też jest głównym dostawcą dóbr i usług (principal) oraz sposobu ewidencji przychodów z tytułu licencji.</p> <p>Oprócz dodatkowych objaśnień, wprowadzono także zwolnienia i uproszczenia dla jednostek stosujących nowy standard po raz pierwszy.</p>	<p>Spółka przeprowadziła analizę wpływu MSSF 15 na sprawozdanie finansowe, w wyniku której stwierdzono, że zmiany standardów nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>

Standard	Opis	Szacowany wpływ
<p>MSSF 16 Leasing – obowiązujący w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2019 roku</p> <p>Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.</p> <p>Spółka zastosuje MSSF 16 po jego zatwierdzeniu przez Unię Europejską.</p>	<p>Nowy standard ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu. Wszystkie transakcje leasingu skutkują uzyskaniem przez leasingobiorcę prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązania z tytułu obowiązku zapłaty. Tym samym, MSSF 16 znosi klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 i wprowadza jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę. Leasingobiorca będzie zobowiązany ująć: (a) aktywa i zobowiązania dla wszystkich transakcji leasingu zawartych na okres powyżej 12 miesięcy, za wyjątkiem sytuacji, gdy dane aktywo jest niskiej wartości; oraz (b) amortyzację leasingowanego aktywa odrębnie od odsetek od zobowiązania leasingowego w sprawozdaniu z wyników.</p> <p>MSSF 16 w znaczącej części powiela regulacje z MSR 17 dotyczące ujęcia księgowego leasingu przez leasingodawcę. W konsekwencji, leasingodawca kontynuuje klasyfikację w podziale na leasing operacyjny i leasing finansowy oraz odpowiednio różnicuje ujęcie księgowe.</p>	<p>Według wstępnej oceny MSSF 16 potencjalnie może mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Spółki głównie z uwagi na korzystanie przez Spółkę z prawa wieczystego użytkowania gruntów. Koszt opłat rocznych z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów wynosi 9 milionów złotych w roku 2016 (rok 2015: 9 milionów złotych)</p> <p>Spółka nie dokonała jeszcze analizy potencjalnego wpływu standardu na sprawozdanie finansowe. Szczegółowa analiza zostanie przeprowadzona w okresie 2018 – 2019 .</p>
<p>Zmiany do MSR 7 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych: Ujawnienia – obowiązujące w odniesieniu do okresów sprawozdawczych rozpoczynających się w dniu lub po 1 stycznia 2017 roku.</p> <p>Spółka zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu standardu i tym samym zastosowała powyższe zmiany w niniejszym sprawozdaniu finansowym.</p>	<p>Jednostki będą zobowiązane ujawnić uzgodnienie zmian w zobowiązaniach wynikających z działalności finansowej.</p>	<p>Zmiana ma wpływ na sprawozdanie finansowe 2016 roku. Spółka prezentuje uzgodnienie długu netto w notce 4.1.</p>

Pozostałe opublikowane, lecz jeszcze nieobowiązujące standardy, poprawki do standardów i interpretacje nie wskazane powyżej są nieistotne dla sprawozdania finansowego lub nie dotyczą działalności Spółki.

2. Noty objaśniające do rachunku zysków i strat

2.1. Dane segmentowe

Segmenty sprawozdawcze zostały ustalone w oparciu o rodzaj działalności prowadzonej przez Spółkę. Poszczególne segmenty operacyjne zostały zagregowane do segmentów sprawozdawczych na podstawie kryteriów agregacji wskazanych w tabeli poniżej. Głównym decydem operacyjnym jest Zarząd PGNiG S.A. Dodatkowe informacje na temat segmentów sprawozdawczych zostały przedstawione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PGNiG oraz w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG stanowiących element Skonsolidowanego Rocznoego Raportu Grupy Kapitałowej PGNiG.

Segment	Opis segmentu	Segmenty operacyjne i kryteria agregacji
Poszukiwanie i wydobywanie 	<p>Podstawową działalnością segmentu jest pozyskanie węglowodorów ze złóż i przygotowanie produktów do sprzedaży. Segment obejmuje proces poszukiwania i wydobywania gazu ziemnego i ropy naftowej ze złóż, poczynając od przeprowadzenia analiz geologicznych, badań geofizycznych i wierceń, po zagospodarowanie i eksploatację złóż. Segment sprzedaje gaz ziemny bezpośrednio ze złóż, ropę naftową i inne produkty w kraju i za granicą.</p>	<p>Segmenty operacyjne wchodzące w skład tego segmentu sprawozdawczego to część PGNiG S.A. zajmująca się poszukiwaniem i wydobywaniem węglowodorów.</p> <p>Agregacji dokonano ze względu na podobieństwa charakterystyki ekonomicznej oraz spełniania większości kryteriów agregacji. Główne przesłanki stanowiące podstawę do dokonania agregacji segmentów operacyjnych do segmentu sprawozdawczego to: podobieństwo produktów i usług, natury procesu produkcji, rodzaju klientów oraz podobieństwo ekonomiczne.</p>
Obrót i magazynowanie 	<p>Segment prowadzi sprzedaż gazu ziemnego importowanego, wydobywanego ze złóż oraz zakupionego na giełdach gazu, wykorzystuje podziemne magazyny gazu na potrzeby handlowe (magazyny gazu zlokalizowane w Mogilnie, Wierchowicach, Husowie, Brzeźnicy, Strachocinie i w Swarzowie) oraz prowadzi działalność w obszarze obrotu energią elektryczną.</p>	<p>Segmenty operacyjne wchodzące w skład tego segmentu sprawozdawczego to część PGNiG S.A. zajmująca się obrotem paliwem gazowym i energią elektryczną:</p> <p>Główne przesłanki stanowiące podstawę do dokonania agregacji segmentów operacyjnych do segmentu sprawozdawczego to: podobieństwo produktów i usług, podobieństwo w zakresie rodzaju klientów odbierających produkty/usługi oraz podobna charakterystyka ekonomiczna.</p>
Pozostałe segmenty 	<p>Segment obejmuje działalności niekwalifikujące się do wymienionych wcześniej segmentów, tj. badanie urządzeń i systemów pomiarowych stosowanych w gazownictwie, wzorcowanie urządzeń pomiarowych, nadzór nad systemami pomiarowymi w punktach wejścia na Białorusi i Ukrainie oraz na terminalu LNG, analizy techniczne, szkolenia branżowe.</p>	<p>Pozostałe segmenty to część PGNiG S.A. nie zakwalifikowana do wyżej wymienionych kategorii.</p>

2016	Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	Sprzedaż między segmentami	Przychody razem	EBITDA	Amortyzacja	Zysk operacyjny	Odpisy na rzeczowy majątek trwały i wartości niematerialne oraz ich odwrócenie	Wydatki z tytułu nabycia rzeczowego majątku trwałego i WN	Rzeczowe aktywa trwałe	Zatrudnienie (w osobach)
Poszukiwanie i wydobywanie	1 601	1 164	2 765	657	(516)	141	(990)	(827)	8 220	3 714
Obrót i magazynowanie	15 579	-	15 578	1 395	(250)	1 144	(28)	(136)	4 255	914
Pozostałe segmenty	3	-	4	(5)	(1)	(5)	-	-	1	41
Razem	17 183	1 164	18 347	2 047	(767)	1 280	(1 018)	(963)	12 476	4 669
Uzgodnienie do danych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym	-	-	(1 164)	-	-	-	-	-	-	-
Suma	17 183	1 164	17 183	2 047	(767)	1 280	(1 018)	(963)	12 476	4 669

2015	Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	Sprzedaż między segmentami	Przychody razem	EBITDA	Amortyzacja	Zysk operacyjny	Odpisy na rzeczowy majątek trwały i wartości niematerialne oraz ich odwrócenie	Wydatki z tytułu nabycia rzeczowego majątku trwałego i WN	Rzeczowe aktywa trwałe	Zatrudnienie (w osobach)
Poszukiwanie i wydobywanie	1 844	1 167	3 011	1 242	(561)	682	(796)	(1 062)	8 933	3 849
Obrót i magazynowanie	16 798	-	16 798	352	(238)	114	(3)	(154)	4 300	988
Pozostałe segmenty	4	-	4	(1)	-	(2)	-	(1)	1	37
Razem	18 646	1 167	19 813	1 593	(799)	794	(799)	(1 217)	13 234	4 874
Uzgodnienie do danych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym	-	-	(1 167)	-	-	-	-	-	-	-
Suma	18 646	1 167	18 646	1 593	(799)	794	(799)	(1 217)	13 234	4 874

Spółka nie posiada zewnętrznych, pojedynczych klientów, od których przychody z tytułu sprzedaży stanowiłyby 10 lub więcej procent łącznych przychodów Spółki.

2.2. Przychody ze sprzedaży

Zasady rachunkowości

Przychody ze sprzedaży

Spółka generuje przychody przede wszystkim z wydobycia i obrotu gazem ziemnym wysokometanowym i zaazotowanym, produkcji i sprzedaży energii elektrycznej oraz sprzedaży ropy naftowej.

Spółka prowadzi ponadto działalność w formie sprzedaży innych dóbr, w tym sprzedaż praw do emisji CO₂ oraz świadczenia usług takich jak usługi gazownicze, serwisowe, transportowe, geologiczne, poszukiwawcze oraz wynajmu nieruchomości. Do dóbr zalicza się dobra, które Spółka wyprodukowała z zamiarem ich sprzedaży oraz dobra zakupione w celu odsprzedaży.

Przychody ze sprzedaży wykazywane są w wartości godziwej otrzymanej bądź należnej zapłaty, po pomniejszeniu o rabaty, podatki związane ze sprzedażą (VAT, podatek akcyzowy) oraz inne obciążenia.

Przychody ze sprzedaży gazu i energii elektrycznej ustalane są na podstawie faktycznego zużycia w oparciu o realne wskazania liczników.

	Razem		Sprzedaż w Polsce		Sprzedaż poza Polskę	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Przychody ze sprzedaży gazu, w tym:	13 877	15 511	13 339	15 407	538	104
Gaz wysokometanowy	12 531	14 000	12 071	14 000	460	-
Gaz zaazotowany	1 032	1 168	1 021	1 132	11	36
Gaz propan butan	49	53	49	53	-	-
Gaz LNG	191	215	191	215	-	-
Hel	74	75	7	7	67	68
Przychody ze sprzedaży pozostałe, w tym:	3 306	3 135	3 002	2 764	304	371
Ropa naftowa z gazoliną	907	1 057	646	703	261	354
Sprzedaż energii elektrycznej	1 517	1 101	1 485	1 091	32	10
Prawo do dysponowania instalacjami magazynowymi	576	624	576	624	-	-
Jednostki emisji CO ₂	95	90	95	90	-	-
Inne	211	263	200	256	11	7
Razem przychody	17 183	18 646	16 341	18 171	842	475

	2016	2015
Wartość aktywów trwałych inne niż instrumenty finansowe znajdujących się w kraju	12 205	13 065
Wartość aktywów trwałych inne niż instrumenty finansowe znajdujących za granicą	325	269
Razem	12 530	13 334
Udział % aktywów za granicą w aktywach ogółem	3%	2%

2.3. Koszty operacyjne

Opis najistotniejszych pozycji

Koszt sprzedanego gazu

W pozycji tej ujmowany jest koszt związany z zakupem gazu ze źródeł krajowych i zagranicznych wraz z uzasadnioną częścią kosztów opłat systemowych i transakcyjnych, kosztów wydobycia ze źródeł krajowych, kosztów odazotowania. Szczegóły dotyczące wyceny zapasów paliwa gazowego opisano w nocie 5.2.1. W pozycji tej ujmowany jest również wpływ stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (opisany w nocie 6.2.1.).

Zużycie surowców i materiałów

W pozycji ujmowane są koszty związane ze zużyciem na cele działalności podstawowej. Istotną pozycję w tej grupie kosztów stanowią również koszty energii elektrycznej przeznaczonej na cele handlowe oraz pozostałe materiały.

Świadczenia pracownicze

Koszty z tytułu świadczeń pracowniczych obejmują w szczególności koszty wynagrodzeń, koszty ubezpieczeń społecznych oraz koszty przyszłych świadczeń. Szczegóły dotyczące świadczeń pracowniczych opisano w nocie 5.4.1.

Usługi przesyłowe, dystrybucyjne i magazynowe

Usługi przesyłowe, dystrybucyjne i magazynowe związane są z ponoszeniem przez Spółkę kosztów z tytułu świadczenia usług na jej rzecz przez kontrahentów. Operatorzy systemu przesyłowego i dystrybucyjnego obciążają Spółkę kosztami za usługi przesyłu i dystrybucji polegające na transporcie paliwa gazowego poprzez sieć gazociągów. Koszty usług magazynowania są ponoszone w celu zapewnienia ciągłości dostaw paliwa gazowego do odbiorców oraz utrzymania jego niezbędnych rezerw. Ponadto zapewniają optymalizację eksploatacji krajowych złóż gazu ziemnego i pozwalają na równomierną ich eksploatację w ciągu całego roku bez względu na różnicowany popyt na paliwo gazowe.

Pozostałe usługi

Do pozostałych usług Spółka zalicza między innymi koszty usług regazyfikacji, usług geologicznych i poszukiwawczych, usług związanych z eksploatacją zasobów mineralnych, jak również koszty usług remontowych i budowlanych.

Podatki i opłaty

Pozycja obejmuje w szczególności koszty ponoszone przez Spółkę z tytułu podatku od nieruchomości, prawa do użytkowania wieczystego gruntów oraz opłat z tytułu eksploatacji złóż gazu i ropy.

Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz ich odwrócenia

Szczegóły dotyczące utraty wartości aktywów niefinansowych opisano w nocie 5.1.4.

Amortyzacja

W pozycji tej Spółka ujmuje koszty naliczonych odpisów amortyzacyjnych rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, w tym koncesji oraz prawa do użytkowania górniczego i informacji geologicznej, naliczanych zgodnie z przyjętymi stawkami amortyzacyjnymi (szczegóły opisano odpowiednio w notach 5.1.1. i 5.1.3.

	2016	2015
Koszt sprzedanego gazu	(10 050)	(12 157)
Paliwo gazowe	(9 354)	(11 883)
Koszt transakcji zabezpieczających ceny gazu	(696)	(274)
Zużycie pozostałych surowców i materiałów	(1 628)	(1 217)
Energia na cele handlowe	(1 476)	(1 069)
Zużycie innych surowców i materiałów	(152)	(148)
Świadczenia pracownicze	(632)	(704)
Wynagrodzenia	(443)	(434)
Składki na ubezpieczenie społeczne	(105)	(106)
Pozostałe świadczenia pracownicze	(73)	(83)
Rezerwa na świadczenia pracownicze	(11)	(81)
Usługi przesyłowe, dystrybucyjne i magazynowe	(1 074)	(1 171)
Pozostałe usługi obce	(821)	(665)
Usługi regazyfikacji*	(173)	-
Koszt spisanych odwiertów negatywnych	(143)	(167)
Koszt spisanych badań sejsmicznych	(130)	(83)
Usługi remontowe i budowlane	(33)	(47)
Usługi geologiczne i poszukiwawcze	(40)	(68)
Usługi eksploatacji zasobów mineralnych	(22)	(24)
Usługi likwidacji odwiertów	(17)	(26)
Inne usługi	(263)	(250)
Amortyzacja	(767)	(799)
Podatki i opłaty	(289)	(199)
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz ich odwrócenie	(745)	(549)
Odpisy rzeczowych aktywów trwałych	(741)	(547)
Odpisy wartości niematerialnych	(4)	(2)
Razem	(16 006)	(17 461)

*W marcu 2010 roku PGNiG S.A. zawarła ze spółką Polskie LNG S.A. umowę obowiązującą do 2034 roku, której przedmiotem jest przywrócenie gazu z postaci skroplonej ponownie do postaci gazowej tzw. usługi regazyfikacji. Gazoport LNG w Świnoujściu dla komercyjnych dostaw gazu został uruchomiony w połowie 2016 roku.

2.4. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2016	2015
Wycena i realizacja pochodnych instrumentów finansowych nieobjętych rachunkowością zabezpieczeń	(44)	(107)
Zmiana stanu odpisów na zapasy	192	(191)
Zmiana stanu rezerwy na koszty likwidacji odwiertów	(3)	134
Zmiana stanu rezerwy na świadectwa pochodzenia energii oraz efektywności energetycznej	-	(47)
Zmiana stanu rezerwy na ochronę środowiska	15	-
Zmiana stanu rezerwy na UOKiK	55	(10)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(90)	(108)
Pozostałe	(29)	(75)
Razem pozostałe przychody i koszty operacyjne	96	(404)

Nota 5.1.2.

Nota 5.4.2.

Nota 5.4.2

Nota 5.4.2

2.5. Przychody i koszty finansowe

	2016	2015
Przychody finansowe		
Zysk z wyceny i realizacji transakcji terminowych	-	108
Przychody z tytułu odsetek	278	225
Dodatnie różnice kursowe	30	-
Pozostałe przychody finansowe	5	13
Razem przychody finansowe	313	346

	2016	2015
Koszty finansowe		
Strata z wyceny i realizacji transakcji terminowych	(51)	-
Odsetki od zadłużenia oraz prowizje od zaciągniętego długu	(209)	(160)
Ujemne różnice kursowe	-	(143)
Utrata wartości udziałów i akcji	(60)	(43)
Pozostałe	(51)	(11)
Razem koszty finansowe	(371)	(357)

Nota 7.2.

3. Noty objaśniające dotyczące opodatkowania

3.1. Podatek dochodowy

Zasady rachunkowości

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: bieżący podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) oraz odroczony podatek dochodowy.

PGNiG S.A. utworzyła Podatkową Grupę Kapitałową PGNiG („PGK PGNiG”, „PGK”). Zgodnie z wymogami Ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych („PDOP”) PGNiG S.A. została wskazana w umowie PGK jako spółka reprezentująca, na której spoczywa obowiązek obliczania, pobierania oraz wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych oraz zaliczek na ten podatek do właściwego dla PGK urzędu skarbowego. Równocześnie, Spółki zależne zobowiązane są do dokonywania terminowych wpłat zaliczek na podatek dochodowy oraz podatku dochodowego wynikającego z rocznego rozliczenia PGK na rachunek bankowy PGNiG. W sytuacji gdy ostateczna kwota zaliczek/podatku dochodowego podlegających wpłacie do urzędu skarbowego będzie niższa od sumy kwot przekazanych przez Spółki zależne na rachunek bankowy PGNiG oraz kwoty wynikającej z dochodu PGNiG, dojdzie do redystrybucji nadwyżki środków pieniężnych. Strony umowy PGK ustaliły, że przedmiotowa nadwyżka będzie alokowana do tych Spółek tworzących PGK, których straty, spowodowały obniżenie zobowiązania podatkowego na poziomie PGK. Rozrachunki ze Spółkami PGK prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Należności” lub „Zobowiązania z tytułu dostaw i podatków”

Podatek odroczony jest obliczany przy zastosowaniu metody bilansowej, od różnic przejściowych pomiędzy wartością księgową aktywów i zobowiązań, a ich wartością podatkową.

Podatek odroczony jest wyliczany przy zastosowaniu stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w momencie, gdy wartości księgowe aktywów i zobowiązań zostaną zrealizowane.

Aktywo z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawane do wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe, straty podatkowe oraz ulgi podatkowe.

Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego są ustalane od dodatnich różnic przejściowych związanych między innymi z inwestycją w jednostkach zależnych, stowarzyszonych oraz udziałami we wspólnych przedsięwzięciach, z wyjątkiem sytuacji gdy Spółka jako Jednostka Dominująca, inwestor lub wspólnik wspólnego przedsięwzięcia jest w stanie kontrolować terminy odwracania się różnic przejściowych i jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie odwrócą się.

Aktywa z tytułu podatku dochodowego oraz zobowiązania z tytułu podatku dochodowego są kompensowane wtedy, gdy dotyczą podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową oraz Spółka posiada możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzania kompensat.

Bieżący i odroczony podatek ujmowany jest w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem podatków wynikających z transakcji lub zdarzeń, które są ujmowane w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym (podatek odroczony jest wówczas ujmowany w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym).

Grupa podatkowa

Spółka PGNiG S.A. jest spółką reprezentującą Podatkową Grupę Kapitałową („PGK”) PGNiG, która na podstawie umowy z 2014 roku obowiązywała do 31 grudnia 2016 roku. W skład PGK wchodziły następujące spółki: PGNiG S.A., PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o., PSG Sp. z o.o., PGNiG Termika S.A., Gas Storage Sp. z o.o. (dawniej OSM Sp. z o.o.), PGNiG SPV 5 Sp. z o.o., PGNiG SPV 6 Sp. z o.o. oraz PGNiG SPV 7 Sp. z o.o.

W dniu 19 września 2016 roku Spółki PGK podpisały umowę o utworzeniu nowej Podatkowej Grupy Kapitałowej PGNiG. Umowa Podatkowej Grupy Kapitałowej PGNiG obowiązywać będzie w latach 2017 – 2020 i zastąpi dotychczas obowiązującą umowę. W skład Podatkowej Grupy Kapitałowej wejdą: PGNiG S.A. (jako spółka reprezentująca), PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o., PSG Sp. z o.o., PGNiG TERMIKA S.A., Gas Storage Sp. z o.o. (dawniej OSM Sp. z o.o.), PGNiG SPV 5 Sp. z o.o., PGNiG SPV 6 Sp. z o.o., PGNiG SPV 7 Sp. z o.o., GEOFIZYKA Toruń S.A., PGNiG Technologie S.A. oraz PGNiG Serwis Sp. z o.o.

Na podstawie przepisów podatkowych, spółki wchodzące w skład PGK utraciły odrębną podmiotowość dla celów podatku CIT, a podmiotowość tę uzyskała PGK jako całość, co umożliwia kalkulację podatku dochodowego łącznie dla spółek tworzących PGK.

Odrębność podmiotowa PGK istnieje wyłącznie na gruncie PDOP. Nie należy jej utożsamiać z odrębną podmiotowością prawną. Nie przenosi się ona również na grunt innych podatków, w szczególności każda ze spółek tworzących PGK jest nadal odrębnym podatnikiem podatku VAT, podatku od czynności cywilnoprawnych, a także płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych. Pozostałe podmioty Grupy Kapitałowej są oddzielnymi podatnikami PDOP.

Utworzenie PGK przynosi dla podmiotów w nim uczestniczących określone korzyści, do których zalicza się m.in.:

- możliwość bieżącego wykorzystywania strat generowanych przez spółki wchodzące w skład PGK,
- możliwość zaliczenia przez spółkę przekazującą darowizny na rzecz innych spółek wchodzących w skład PGK do kosztów uzyskania przychodów,
- rozliczenie CIT wyłącznie przez jeden podmiot.

3.1.1. Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat oraz efektywna stawka podatkowa

	2016	2015
Zysk przed opodatkowaniem	2 851	1 617
Podatek według stawki podatkowej obowiązującej w okresie (19%)	(542)	(307)
Otrzymane dywidendy	310	158
Pozostałe przychody nie zaliczane do dochodu do opodatkowania	38	36
Koszty nie uznawane za koszty uzyskania przychodu	(81)	(32)
Podatek dochodowy według efektywnej stawki podatkowej	(275)	(145)
Podatek dochodowy bieżący	(331)	(258)
Odroczony podatek dochodowy	56	113
Efektywna stopa podatkowa	10%	9%

Nota 3.2.

Oddział zagraniczny PGNiG S.A. w Pakistanie podlega przepisom podatkowym kraju, na terenie którego prowadzi działalność gospodarczą oraz przepisom wynikającym z umów o unikaniu podwójnego opodatkowania. Stawka podatku dochodowego obowiązującego w Pakistanie wynosi 40%. W latach 2016 i 2015 Oddział nie rozpoznał zobowiązania z tytułu podatku dochodowego z uwagi na rozliczanie strat poniesionych w latach poprzednich.

3.1.2. Rozrachunki z tytułu podatku bieżącego PGNiG PGK

	2016	2015
Stan na początek okresu (należności i zobowiązania netto)	50	181
Podatek dochodowy bieżący PGNiG S.A. ujęty w wyniku netto bieżącego okresu	331	258
Podatek dochodowy PGNiG S.A. zapłacony w okresie	(286)	(340)
Zobowiązanie / (Należność) z tytułu podatku bieżącego PGNiG PGK	66	(49)
Stan na koniec okresu (należności i zobowiązania netto)	161	50
w tym:		
- stan zobowiązań	161	50

3.2. Odroczonego podatek dochodowy

	Stan na 1 stycznia 2015	Uznanie/Obciążenie		Stan na 31 grudnia 2015	Uznanie/Obciążenie		Stan na 31 grudnia 2016
		Rachunek zysków i strat	Pozostałe całkowite dochody		Rachunek zysków i strat	Pozostałe całkowite dochody	
Aktywa z tytułu podatku odroczonego							
Zobowiązanie z tyt. świadczeń pracowniczych	32	6	2	40	4	3	47
Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów	144	(13)	-	131	10	-	141
Pozostałe rezerwy	51	(10)	-	41	(19)	-	22
Wycena instrumentów pochodnych	80	78	-	158	(140)	-	18
Utrata wartości aktywów rzeczowych aktywów trwałych	126	55	-	181	33	-	214
Pozostałe	36	37	-	73	(36)	-	37
Razem	469	153	2	624	(148)	3	479
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego							
Różnica w stawkach amortyzacyjnych rzeczowych aktywów trwałych	468	(37)	-	431	(72)	-	359
Wycena instrumentów pochodnych	61	82	(82)	61	(144)	148	65
Pozostałe	51	(5)	-	46	13	-	59
Razem	580	40	(82)	538	(203)	148	483
Kompensata aktywów i zobowiązań	(469)			(538)			(479)
Stan po kompensacie:							
Aktywa	-	-	-	86	-	-	-
Zobowiązania	111	-	-	-	-	-	4
Wpływ netto zmian w okresie		(113)	(84)		55	(145)	

4. Zadłużenie i zarządzanie kapitałem

4.1. Zadłużenie netto

	2016	2015
Pożyczki	2 290	2 203
Dłużne papiery wartościowe	2 703	2 779
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(5 132)	(4 973)
Zadłużenie netto / (Środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto)	(139)	9

	Pożyczki	Dłużne papiery wartościowe	Razem zmiany w zadłużeniu w okresie
Stan na 1 stycznia 2015	2 201	2 953	5 154
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia	-	310	310
<i>otrzymane finansowanie</i>	-	310	310
Naliczenie odsetek	102	83	185
Płatności z tytułu zadłużenia	(100)	(567)	(667)
<i>splaty kapitału</i>	-	(474)	(474)
<i>odsetki zapłacone</i>	(100)	(92)	(192)
Stan na 31 grudnia 2015	2 203	2 779	4 982
Wpływy z tytułu zaciągniętego zadłużenia	-	200	200
<i>otrzymane finansowanie</i>	-	200	200
Naliczenie odsetek	112	126	238
Płatności z tytułu zadłużenia	(106)	(402)	(508)
<i>splaty kapitału</i>	-	(309)	(309)
<i>odsetki zapłacone</i>	(106)	(93)	(199)
Różnice kursowe od zadłużenia w walutach obcych	81	-	81
Stan na 31 grudnia 2016	2 290	2 703	4 993

4.2. Zobowiązanie z tytułu zadłużenia

Zasady rachunkowości

Posiadane przez Spółkę zobowiązania z tytułu zadłużenia składają się z dwóch głównych kategorii: pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych. Wszystkie kategorie zobowiązań w momencie początkowego ujęcia wycenia się w wartości godziwej, pomniejszonej o koszty transakcyjne. Na dzień bilansowy zobowiązania z tytułu zadłużenia wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

W tabeli poniżej przedstawiono wartość bilansową zadłużenia w podziale na waluty, w których denominowany jest dług:

	2016		2015	
	Waluta zadłużenia PLN/ kwota zadłużenia PLN	Waluta zadłużenia EUR/ kwota przeliczona na PLN	Waluta zadłużenia PLN/ kwota zadłużenia PLN	Waluta zadłużenia EUR/ kwota przeliczona na PLN
Pożyczki otrzymane	-	2 290	-	2 203
Dłużne papiery wartościowe	2 703	-	2 779	-
Razem w tym:	2 703	2 290	2 779	2 203
Zmiennoprocentowe	2 503	-	2 469	-
Stałoprocentowe	200	2 290	310	2 203

Nota 4.1.

Nota 4.1.

Spółka otrzymała pożyczkę od spółki zależnej PGNiG Finance AB w 2012 roku. Środki te zostały pozyskane przez PGNiG Finance AB z emisji euroobligacji stałokuponowych na kwotę 500 milionów EUR z datą wykupu w 2017 roku.

Całość pożyczek Spółki oprocentowana jest według stałej stopy procentowej, wynoszącej 4,064%. Dłużne papiery wartościowe w kwocie 2 503 mln (2015 – 2 469 mln) oprocentowane są według zmiennej stopy procentowej (Wibor 6M + 1,25), pozostałą część stanowią obligacje dyskontowe oprocentowane stałą stopą.

Spółka na dzień 31 grudnia 2016 r. realizowała następujące programy emisji dłużnych papierów wartościowych:

Data emisji	Rodzaj obligacji	Cel pozyskania finansowania	Limit emisji	2016	2015
2015-10-26	Krótkoterminowe dyskontowe	Zarządzanie płynnością w GK	1 000 mln PLN*	-	30
2015-12-10	Krótkoterminowe dyskontowe	Zarządzanie płynnością w GK	1 000 mln PLN*	-	100
2015-12-14	Krótkoterminowe dyskontowe	Zarządzanie płynnością w GK	1 000 mln PLN*	-	30
2015-12-28	Krótkoterminowe dyskontowe	Zarządzanie płynnością w GK	1 000 mln PLN*	-	150
Brak Emisji	Krótkoterminowe dyskontowe	Zaspokojenie ogólnych potrzeb płynnościowych Spółki, związanych także z realizacją inwestycji.	7 000 mln PLN	-	-
2016-12-05	Krótkoterminowe dyskontowe	Zarządzanie płynnością w GK	1 000 mln PLN*	200	-
2012-06-19	Zerokuponowe lub kuponowe z terminem zapadalności 7 dni - 10 lat	Zaspokojenie ogólnych potrzeb płynnościowych Spółki	4 500 mln PLN	2 503	2 469
Brak emisji	Kuponowe z terminem zapadalności równym co najmniej 12 miesięcy	Wydatki inwestycyjne	1 000 mln PLN	-	-
RAZEM:				2 703	2 779

* Limit emisji 1 000 mln PLN jest limitem łącznym dla wszystkich emisji obligacji z Programu emisji obligacji krótkoterminowych z dnia 6 maja 2014 roku.

Zobowiązania z tytułu zadłużenia zarówno w roku 2016 jak i 2015 nie były zabezpieczone aktywami trwałymi Spółki.

W dwóch programach emisji obligacji występuje kowenant: zadłużenie netto/EBITDA. W okresie sprawozdawczym i po dniu bilansowym do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji Spółka spełniła warunki w zakresie wymaganego poziomu kowenantu z obu Programów. Spółka nie uruchomiła finansowania z programów objętych kowenancem w okresie zakończonym 31 grudnia 2016 roku jak i zakończonym 31 grudnia 2015 roku.

W okresie sprawozdawczym oraz do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego do publikacji nie wystąpiły również żadne przypadki naruszeń istotnych postanowień umowy pożyczki lub warunków dłużnych papierów wartościowych, które mogłyby skutkować przyspieszeniem terminu wymagalności zobowiązań.

Z posiadanym przez Spółkę zadłużeniem związane jest ryzyko płynności, ryzyko kursowe oraz ryzyko zmiany stopy procentowej. Szczegółowy opis tych ryzyk oraz analiza wrażliwości zostały opisane w nocie 6.3.

4.3. Wspólne zarządzanie środkami pieniężnymi (cash pooling)

Zasady rachunkowości

Wybrane Spółki Grupy PGNiG objęte są umowami wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling). Podmiotem rozliczającym transakcje cash pooling jest Bank Pekao S.A. natomiast Spółka pełni rolę koordynującego proces.

Środki pieniężne otrzymane przez Spółkę na jej rachunek bankowy od uczestników cash pooling pomniejszone o środki pieniężne przekazane uczestnikom transakcji cash pooling, wykazywane są w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Natomiast w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych środki te nie są wykazywane.

Nie dokonuje się kompensaty aktywów i zobowiązań z tytułu cash pooling, ponieważ nie są spełnione kryteria umożliwiające wykazywanie tych aktywów i zobowiązań w kwocie netto.

W dniu 16 lipca 2014 roku została podpisana na czas nieoznaczony umowa systemu zarządzania środkami pieniężnymi w grupie rachunków tzw. umowa cash pooling między bankiem Pekao S.A. a dalej wymienionymi spółkami GK PGNiG. Na dzień 31 grudnia 2016 r. wskazana umowa obejmowała następujące Spółki: PGNiG S.A., Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o., Exalo Drilling S.A., PGNiG Technologie S.A., Geofizykę Kraków S.A. w likwidacji, Geofizykę Toruń S.A., Gas Storage Sp. z o.o. (dawniej Operatora Systemu Magazynowego Sp. z o.o.), PGNiG Serwis Sp. z o.o., PGNiG Termika S.A., PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o. oraz Geovitę S.A. Umowa ta służy głównie poprawie skuteczności zarządzania płynnością w Grupie Kapitałowej. Wykorzystanie cash pooling w Grupie kapitałowej PGNiG ułatwiło planowanie płynności w Grupie oraz zmniejszenie zależności od zewnętrznych źródeł finansowania. Dzięki lepszemu wykorzystaniu wolnych środków pieniężnych obniżone zostały koszty finansowania w Grupie Kapitałowej.

Wartość godziwa posiadanych przez Spółkę aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu nie różni się istotnie od ich wartości bilansowej, zarówno na 31 grudnia 2016 roku, jak i 31 grudnia 2015 roku.

4.4. Kapitał własny i polityka zarządzania kapitałem

Zasady rachunkowości

Kapitał akcyjny wykazywany jest w wartości nominalnej, w wysokości zgodnej ze statutem Spółki oraz wpisem do rejestru sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej tworzony jest m. in. z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej („agio”), a pozostałej po pokryciu kosztów tej emisji.

Na **skumulowane pozostałe całkowite dochody** składają się odnoszone w kapitał skutki stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych oraz zyski i straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia.

Zyski zatrzymane stanowią sumę zysku roku bieżącego oraz skumulowanych zysków z lat poprzednich, które nie zostały wypłacone w formie dywidendy, ale zostały przekazane na powiększenie kapitału zapasowego lub są niepodzielone.

Kapitał rezerwowy tworzony jest zgodnie z postanowieniami statutu Spółki w celu zabezpieczenia sfinansowania zamierzonych przedsięwzięć, z którymi wiąże się znaczne wydatki, takie jak na przykład wykup akcji własnych. Kapitał rezerwowy prezentowany jest w sprawozdaniu finansowym w kategorii „Zyski zatrzymane”.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitał akcyjny składał się z 5 778 314 857 akcji o wartości nominalnej 1 zł na jedną akcję. Łączna wartość to 5 778 314 857,00 złotych. W 2016 roku Spółka dokonała skupu 121 685 143 akcji własnych o wartości nominalnej 1 złotych w celu umorzenia. W dniu 24 listopada 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy PGNiG S.A. podjęło Uchwałę w sprawie umorzenia 121 685 143 akcji zwykłych na okaziciela oraz Uchwałę w sprawie obniżenia kapitału zakładowego i utworzenia kapitału rezerwowego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka ujęła w księgach umorzenie akcji własnych w drodze obniżenia kapitału zakładowego pomimo braku formalnego wpisu transakcji do KRS, stosując zasadę przewagi treści ekonomicznej nad formą prawną. W dniu 2 marca 2017 roku transakcja umorzenia akcji została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest zapewnienie zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, przy jednoczesnym zwiększaniu wartości Grupy dla akcjonariuszy.

	2016	2015	
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	4 993	4 982	Nota 4.2
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(5 132)	(4 973)	Nota 4.6
Zadłużenie netto	(139)	9	
Kapitał własny	25 228	23 738	
Kapitał zaangażowany (kapitał własny i zadłużenie netto)	25 089	23 747	
Wskaźnik dźwigni	-0,6%	0,0%	

4.5. Dywidendy wypłacone

Dywidendy wypłacone w okresie	2016	2015
Wypłacona dywidenda na jedną akcję w PLN	0,18	0,20
Liczba akcji (mln szt.)	5 900	5 900
Wartość wypłaconej dywidendy w mln PLN*	1 062	1 180
- dywidenda wypłacona w formie pieniężnej do Skarbu Państwa	748	854
- dywidenda wypłacona w formie pieniężnej dla pozostałych akcjonariuszy	314	326

* Decyzję o podziale zysku Spółki za 2015 rok podjęło Zwyczajne Walne Zgromadzenie PGNiG S.A. w dniu 28 czerwca 2016 roku. Dzień prawa do dywidendy ustalono na 20 lipca 2016 roku, a termin wypłaty dywidendy na 2 sierpnia 2016 roku.
Decyzję o podziale zysku Spółki za 2014 rok podjęło Zwyczajne Walne Zgromadzenie PGNiG S.A. w dniu 16 kwietnia 2015 roku. Dzień prawa do dywidendy ustalono na 15 lipca 2015 roku, a termin wypłaty dywidendy na 4 sierpnia 2015 roku.

4.6. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Zasady rachunkowości

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz krótkoterminowe aktywa finansowe o dużej płynności, o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy, łatwo wymienialne na określone kwoty środków pieniężnych oraz narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości.

	2016	2015
Środki pieniężne na rachunku bankowym	385	211
Lokaty bankowe	4 466	4 677
Inne środki pieniężne	*281	85
Razem	5 132	4 973

* Pozycja ta obejmuje głównie depozyty zabezpieczające z tytułu rozliczeń z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych.

Ze środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami wiąże się ryzyko kredytowe oraz ryzyko kursowe.

Spółka wycenia ryzyko kredytowe poprzez ciągłą weryfikację kondycji finansowej banków odzwierciedlającej się w zmianach ratingu finansowego przyznawanego przez agencje ratingowe takie jak np. Standards&Poor's, Moody's i Fitch. Tabela ratingu finansowego dla sald środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na koniec okresu sprawozdawczego przedstawia się następująco:

	2016	2015
Banki o ratingu AA wg agencji Fitch/ AA wg JCR-VIS Credit Rating Company Limited	11	5
Banki o ratingu AA- wg agencji Fitch/ AA- wg Standard & Poor's	88	31
Banki o ratingu A wg agencji Fitch/ A2 wg Moody's	770	994
Banki o ratingu A-	3 375	2 739
Banki o ratingu BBB wg agencji Fitch/ BAA2 wg Moody's	606	1 183
Banki o ratingu BBB-	1	1
Banki o ratingu BB+ wg agencji Fitch/ BB+ wg EuroRating	281	20
Środki pieniężne w bankach razem	5 132	4 973

90 % salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2016 roku stanowią środki pieniężne denominowane w walucie PLN, 7% USD, 2% EUR, 1% - pozostałe waluty (w roku 2015 – 88% PLN, 10% - USD, 2%-EUR).

Dodatkowo, informacje w zakresie ryzyka stopy procentowej dla środków pieniężnych i ich ekwiwalentów przedstawiono w nocie 6.3.4.

Uzgodnienie stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywanych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych do salda środków pieniężnych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zaprezentowano w poniższej tabeli.

	2016	2015
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu wykazywane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	4 923	4 622
Bilans otwarcia z tyt. różnic kursowych netto	1	1
Bilans otwarcia wpływów/wydatków z tyt. cash pooling	350	268
Różnice kursowe netto za okres sprawozdawczy	(2)	-
Wpływy/(Wydatki) z tyt. cash pooling za okres sprawozdawczy	(140)	82
Środki pieniężne na koniec okresu wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5 132	4 973

5. Noty objaśniające do aktywów i pozostałych zobowiązań

5.1. Aktywa trwałe niefinansowe

5.1.1. Rzeczowe aktywa trwałe

Zasady rachunkowości

Rzeczowe aktywa trwałe

Najistotniejsze pozycje rzeczowych aktywów trwałych stanowią budynki i budowle oraz urządzenia techniczne i maszyny związane przede wszystkim z poszukiwaniem i wydobywaniem gazu ziemnego i ropy naftowej oraz obrotem i magazynowaniem. Ponadto Spółka posiada również środki transportu oraz grunty. W ramach środków trwałych w budowie Spółka wykazuje głównie poniesione nakłady na składniki aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych, stanowiących odrębny składnik aktywów do momentu ich eksploatacji lub spisania w koszty w przypadku zakończenia prac poszukiwawczych efektem negatywnym (szczegółowe zasady rachunkowości przedstawione zostały w akapicie „Nakłady na prace poszukiwawcze i rozpoznawcze”).

Pozycje rzeczowych aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości (testy i odpisy z tytułu utraty wartości przeprowadza się i ujmuje zgodnie z zasadami rachunkowości przedstawionymi w notcie 5.1.4.).

Wartość początkowa wytworzonych we własnym zakresie gazociągów lub magazynów gazu (budynki i budowle) obejmuje również wartość gazu, która służy do ich pierwszego napełnienia. Ilość gazu niezbędna do pierwszego napełnienia gazociągu lub komory magazynowej odpowiada ilości niezbędnej do wytworzenia minimalnego ciśnienia pracy gazociągu lub magazynu.

Do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych zalicza się koszty finansowania zewnętrznego.

Koszty remontów ujmowane są w wyniku finansowym w momencie poniesienia. W przypadku rozszczelnienia gazociągu, koszty jego ponownego napełnienia lub uzupełnienia utraconego paliwa są ujmowane bezpośrednio w rachunku zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione.

Metody i okresy amortyzacji:

Kategoria	metoda amortyzacji	przyjęte okresy użytkowania
Budynki i budowle	Liniowa	2-40 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	Liniowa	1-20 lat
Środki transportu i pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	Linowa	2-35 lat
Grunty i środki trwałe w budowie	Nie podlegają amortyzacji	

Nakłady na prace poszukiwawcze i rozpoznawcze

Koszty związane z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż gazu ziemnego i ropy naftowej obejmują prace geologiczne wykonywane w celu odkrycia i udokumentowania złóż. Rozliczane są przy zastosowaniu metody sukcesu geologicznego. Prace polegające na poszukiwaniu i rozpoznaniu złóż gazu ziemnego i/lub ropy naftowej mogą zostać podjęte po uzyskaniu przez Spółkę, zgodnie z Prawem geologicznym i górnictwem, stosownych koncesji (nota 5.1.3.).

Wydatki z tytułu badań sejsmicznych są kapitalizowane w wartości aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych oraz ujmowane w księgach rachunkowych jako odrębny składnik aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych.

Nakłady na poszczególne odwierty początkowo podlegają aktywowaniu w pozycji Środki trwałe w budowie dotyczące poszukiwania i oceny zasobów mineralnych. Gdy prace poszukiwawcze zakończą się stwierdzeniem sukcesu, czyli odkryciem złóż o zasobach nadających się do eksploatacji Spółka przeprowadza analizę rejonów i obiektów pod względem ekonomicznej opłacalności eksploatacji. W przypadku, gdy w efekcie rozpoznania złóż podjęto decyzję o jego eksploatacji, w momencie jej rozpoczęcia, Spółka przeklasyfikowuje środki trwałe w budowie dotyczące poszukiwania i oceny zasobów mineralnych do rzeczowych aktywów trwałych. Gdy prace poszukiwawcze zakończą się efektem negatywnym lub po ich zakończeniu, w efekcie analizy rejonów i obiektów pod względem ekonomicznej opłacalności eksploatacji, Spółka nie wystąpiła o przyznanie koncesji na rozpoznanie złóż gazu ziemnego i/lub ropy naftowej, aktywowane nakłady na wykonane odwierty

przeprowadzone w ramach prac poszukiwawczych są odpisywane w całości w koszty w rachunek zysków i strat, w okresie, w którym podjęto decyzję o zakończeniu prac poszukiwawczych. W ciężar rachunku zysków i strat odpisywane są również skapitalizowane wydatki na badania sejsmiczne powiązane z danym obiektem.

Spółka tworzy rezerwę na koszty likwidacji odwiertów poszukiwawczych, eksploatacyjnych i magazynowych (szczegóły znajdują się w nocie 5.1.2.). Wartość zdyskontowanej rezerwy zwiększa wartość początkową kosztów odwiertów ujętych w ramach aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych oraz rzeczowych aktywów trwałych i w przypadku rzeczowych aktywów trwałych jest amortyzowana w okresie ich ekonomicznego użytkowania.

Istotne szacunki

Okresy ekonomicznej użyteczności rzeczowych aktywów trwałych

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych oparto na ocenie służb technicznych, odpowiedzialnych za ich eksploatację. Szacunkom takim towarzyszy niepewność co do przyszłych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, zmian technologicznych i konkurencji na rynku, które skutkować mogą inną oceną ekonomicznej przydatności składników i pozostałego okresu ich użyteczności. W rezultacie może to istotnie wpłynąć na wartość rzeczowych aktywów trwałych oraz koszty amortyzacji w przyszłości.

	2016			2015		
	Wartość brutto	Umorzenie i odpis z tytułu utraty wartości	Wartość netto	Wartość brutto	Umorzenie i odpis z tytułu utraty wartości	Wartość netto
Grunty	32	(10)	22	32	(8)	24
Budynki i budowle	13 428	(6 560)	6 868	12 923	(5 721)	7 202
Urządzenia techniczne i maszyny	5 177	(2 391)	2 786	4 948	(2 075)	2 873
Środki transportu i pozostałe	284	(173)	111	280	(144)	136
Razem środki trwałe	18 921	(9 134)	9 787	18 183	(7 948)	10 235
Środki trwałe w budowie dotyczące poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	3 300	(1 245)	2 055	3 253	(1 067)	2 186
Środki trwałe w budowie pozostałe	644	(10)	634	822	(9)	813
Razem rzeczowe aktywa trwałe	22 865	(10 389)	12 476	22 258	(9 024)	13 234

W 2016 roku Spółka poniosła istotne nakłady na środki trwałe w budowie dotyczące odwiertów w kwocie 519 milionów złotych (828 milionów złotych w 2015 roku). Ponadto Spółka poniosła nakłady na podziemne magazyny gazu w kwocie 51 milionów złotych (145 milionów złotych w 2015 roku) oraz na badania sejsmiczne w kwocie 94 miliony złotych (90 milionów złotych w 2015 roku).

Wartość kapitalizowanych kosztów finansowania zewnętrznego w roku 2016 wyniosła 43 miliony złotych (46 milionów złotych w roku 2015). Stopa kapitalizacji zastosowana do określenia kwoty aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego wyniosła w roku 2016 4,4% (rok 2015 3,9%).

Zobowiązania wynikające z umów na nabycie rzeczowych aktywów trwałych po dniu bilansowym:

	2016	2015
Zobowiązania wynikające z podpisanych umów	2 331	4 594
Stan realizacji umów na dzień bilansowy	1 121	2 459
Zobowiązania wynikające z umów po dniu bilansowym	1 210	2 135

Tabela ruchów rzeczowych aktywów trwałych

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu i pozostałe	Razem środki trwałe	Środki trwałe w budowie		Razem rzeczowe aktywa trwałe
						Dotyczące poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	Pozostałe	
Wartość netto na 1 stycznia 2015	25	6 385	2 159	111	8 680	2 097	2 743	13 520
Różnice kursowe z przeliczenia	-	5	-	1	6	12	3	21
Zwiększenie stanu	-	-	-	-	-	942	464	1 406
Zmniejszenie stanu	-	(35)	(10)	(1)	(46)	(251)	(213)	(510)
Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów	-	36	-	-	36	24	1	61
Przeniesienia z środków trwałych w budowie i pomiędzy grupami	-	1 421	1 016	51	2 488	(313)	(2 214)	(39)
Odpis z tytułu utraty wartości	(1)	(157)	(35)	(6)	(199)	(325)	29	(495)
Amortyzacja za rok obrotowy	-	(453)	(257)	(20)	(730)	-	-	(730)
Wartość netto na 31 grudnia 2015	24	7 202	2 873	136	10 235	2 186	813	13 234
Różnice kursowe z przeliczenia	-	(1)	-	-	(1)	(1)	-	(2)
Zwiększenie stanu	-	1	-	-	1	608	422	1 031
Zmniejszenie stanu	-	(34)	(10)	-	(44)	(274)	(23)	(341)
Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów	-	(19)	-	-	(19)	14	(2)	(7)
Przeniesienia z środków trwałych w budowie i pomiędzy grupami	-	594	257	7	858	(300)	(576)	(18)
Odpis z tytułu utraty wartości	(2)	(433)	(79)	(12)	(526)	(178)	-	(704)
Amortyzacja za rok obrotowy	-	(442)	(255)	(20)	(717)	-	-	(717)
Wartość netto na 31 grudnia 2016	22	6 868	2 786	111	9 787	2 055	634	12 476

Nota 5.1.2.

Nota 5.1.2.

5.1.2. Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów oraz zakładu górniczego

Zasady rachunkowości

Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów oraz zakładu górniczego

Spółka tworzy rezerwę na przyszłe koszty likwidacji odwiertów oraz Fundusz Likwidacji Zakładu Górniczego (FLZG). Środki Funduszu prezentowane są w części aktywów trwałych sprawozdania z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe aktywa” (nota 5.3.1.).

Rezerwę na koszty likwidacji odwiertów tworzy się, gdy na Spółce ciąży obowiązek likwidacji dokonanych odwiertów po zakończeniu ich wykorzystywania. W przypadku, gdy rezerwy dotyczą kosztów likwidacji odwiertów stanowiących rzeczowe aktywa trwałe wartość zdyskontowanej rezerwy zwiększa wartość początkową odwiertów i po przejściu do fazy eksploatacji amortyzowana jest w okresie przewidywanego, ekonomicznego użytkowania odwiertów (nota 5.1.1.). Późniejsze korekty wysokości rezerwy będące skutkiem zmian szacunków są również ujmowane jako korekta wartości składnika rzeczowych aktywów trwałych. Korekty wysokości rezerwy wynikające ze zmiany dyskonta (z tytułu upływu czasu) ujmuje się rachunku zysków i strat. Wartość rezerwy na przyszłe koszty likwidacji odwiertów kopalnianych i magazynowych korygowana jest o sumę niewykorzystanych odpisów na FLZG.

FLZG tworzony jest na mocy Ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze, które nakłada na Spółkę obowiązek likwidacji zakładów górniczych po zakończeniu użytkowania. Odpisy na Fundusz Likwidacji Zakładu Górniczego ujmowane są w korespondencji z pozostałymi kosztami operacyjnymi. Środki FLZG mogą być wykorzystane wyłącznie w celu pokrycia kosztów likwidacji zakładu górniczego lub jego oznaczonej części, a w szczególności kosztów:

- likwidacji i zabezpieczenia otworów eksploatacyjnych, magazynowych,
- likwidacji zbędnych obiektów oraz demontażu maszyn i urządzeń,
- rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej,
- utrzymania obiektów przeznaczonych do likwidacji w kolejności zapewniającej bezpieczeństwo ruchu zakładu górniczego.

Istotne szacunki

Rezerwa na koszty likwidacji odwiertów

Wartość rezerwy oparta jest na szacunkach przyszłych kosztów likwidacji aktywów i rekultywacji gruntów, na które znaczący wpływ ma przyjęta stopa dyskonta oraz szacunek okresu wystąpienia przyszłych wypływów pieniężnych.

Rezerwa na przyszłe koszty likwidacji odwiertów wyliczona jest w oparciu o koszt stanowiący średni koszt likwidacji odwiertów w poszczególnych oddziałach poszukiwawczych i wydobywczych w ciągu ostatnich trzech pełnych lat poprzedzających okres sprawozdawczy, skorygowany o prognozowany wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz zmianę wartości pieniądza w czasie. Uwzględnienie trzyletniego horyzontu czasowego wiąże się ze zróżnicowaniem ilości likwidowanych odwiertów i ich kosztu likwidacji w poszczególnych latach.

Odpisy na Fundusz Likwidacji Zakładu Górniczego

Odpisy na Fundusz Likwidacji Zakładu Górniczego dokonywane są w wysokości 3% wartości rocznych odpisów amortyzacyjnych od rzeczowych aktywów trwałych zakładu górniczego (ustalonych zgodnie z przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych).

Środki FLZG mogą być wykorzystane wyłącznie w celu pokrycia kosztów likwidacji zakładu górniczego lub jego oznaczonej części, w szczególności dotyczących likwidacji i zabezpieczenia otworów eksploatacyjnych, magazynowych i poszukiwawczych.

	2016	2015	
Stan na początek okresu sprawozdawczego	1 293	1 393	
Utworzona w ciężar kosztu wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych	(7)	61	Nota 5.1.1.
Utworzona w ciężar rachunku zysków i strat	26	39	Nota 2.4.
Wykorzystanie	(20)	(30)	
Rozwiązanie	(23)	(173)	Nota 2.4.
Odsetki od środków pieniężnych na rachunku FLZG	3	3	
Stan na koniec okresu sprawozdawczego	1 272	1 293	
- długoterminowe	1 252	1 260	
- krótkoterminowe	20	33	

W 2016 roku do wyliczenia rezerwy na koszt likwidacji odwiertów i infrastruktury towarzyszącej Spółka zastosowała stopę dyskonta w wysokości 1,04 %, która jest wypadkową stopy zwrotu z aktywów w wysokości 3,57 % oraz stopy inflacji na poziomie ciągłego celu inflacyjnego realizowanego przez NBP w wysokości 2,50 % (na koniec 2015 roku stopa ta przyjęta była na poziomie 0,48 % jako wypadkowa stóp odpowiednio 2,99 % i 2,50 %).

5.1.3. Koncesje oraz prawo do użytkowania górniczego i informacji geologicznej

Zasady rachunkowości

Koncesje oraz prawo do użytkowania górniczego i informacji geologicznej

W działalności poszukiwawczej i wydobywczej Spółka wykorzystuje udzielone na podstawie prawa geologicznego i górniczego koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego ze złóż. Spółka ponadto korzysta z prawa do informacji geologicznej oraz użytkowania górniczego.

Wykorzystywane przez Spółkę koncesje i prawo do informacji geologicznej w ramach bieżącej działalności, Spółka ujmuje jako wartości niematerialne i prezentuje w niniejszym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w odrębnej kategorii „koncesje oraz prawo do użytkowania górniczego i informacji geologicznej”.

Wycena

Po początkowym ujęciu, koncesje oraz prawo do użytkowania górniczego i informacji geologicznej wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (Zasady rachunkowości nota 5.1.4.).

Amortyzacja składnika odbywa się metodą liniową według stawek odzwierciedlających przewidywany okres użytkowania.

Okresy użyteczności stosowane dla koncesji - udzielanych na czas oznaczony, w drodze decyzji właściwego organu wynoszą od 1 roku do 9 lat.

Wartość początkową użytkowania górniczego stanowi wynagrodzenie dla Skarbu Państwa za jego ustanowienie.

Okresy użyteczności stosowane dla użytkowania górniczego i informacji geologicznej - udzielanych na czas oznaczony, w drodze decyzji właściwego organu wynoszą od 1 roku do 46 lat.

	2016	2015
Wartość brutto na początek okresu sprawozdawczego	209	249
Umorzenie skumulowane	(94)	(105)
Skumulowany odpis z tytułu utraty wartości	(15)	(20)
Wartość netto na początek okresu sprawozdawczego	100	124
Wartość brutto na początek okresu sprawozdawczego	209	249
Przeniesienie ze środków trwałych w budowie i pomiędzy grupami	5	20
Zmniejszenie stanu	(47)	(60)
Wartość brutto na koniec okresu sprawozdawczego	167	209
Skumulowany odpis z tytułu utraty wartości	(17)	(15)
Amortyzacja za rok	(20)	(34)
Skumulowane umorzenie z wyłączeniem amortyzacji za rok	(76)	(60)
Wartość netto na koniec okresu sprawozdawczego	54	100

5.1.4. Utrata wartości aktywów niefinansowych

Istotne szacunki

Utrata wartości aktywów niefinansowych

Test na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych przeprowadza się gdy wystąpią przesłanki wskazujące na utratę wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się poprzez porównanie wartości bilansowej aktywa (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne jeżeli aktywo nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych) z wartością odzyskiwalną tj. wyższą z wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości księgowej składnika aktywów (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), wartość księgowa obniżana jest do wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ujmowany jest jako koszt w okresie, w którym wystąpiła utrata wartości, o której mowa powyżej.

Poniżej zaprezentowano stan odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych na koniec okresu sprawozdawczego.

Utrata wartości aktywów niefinansowych	2016	2015
Grunty	10	8
Budynki i budowle	1 596	1 165
Urządzenia techniczne i maszyny	321	241
Środki transportu i pozostałe	32	20
Razem środki trwałe	1 959	1 434
Środki trwałe w budowie dotyczące poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	1 246	1 067
Środki trwałe w budowie pozostałe	10	11
Razem rzeczowe aktywa trwałe	3 215	2 512

Kwota możliwych do odwrócenia odpisów aktualizujących wartość środków trwałych na koniec okresu sprawozdawczego wyniosła 1 521 milionów złotych (1 102 miliony złotych w 2015 roku).

W roku obrotowym przeprowadzono test na utratę wartości podstawowych aktywów operacyjnych Spółki stanowiących: majątek wydobywczy służący eksploatacji gazu ziemnego i ropy naftowej, magazyny paliwa gazowego, majątek dzierżawiony i wynajmowany (w tym: stacje CNG, majątek przesyłowy, pozostałe nieruchomości), stacje regazyfikacji LNG oraz majątek będący środkami trwałymi w budowie (odwierty w budowie). Poniżej przedstawiono podstawowe informacje na temat przeprowadzonego testu dla obszarów, w których dokonywane były odpisy.

**Opis Ośrodka
Wypracowyującego Środki
pieniężne:**

W przypadku składników aktywów zaliczanych do aktywów jednostek produkcyjnych ropy i gazu testy na utratę wartości przeprowadzone zostały dla poszczególnych Jednostek Generujących Środki Pieniężne („CGU”), którym są określone jednostki produkcyjne.

	2016		2015	
	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu
Opis Ośrodka Wypracowyującego Środki Pieniężne	CGU - 158 jednostek produkcyjnych		CGU - 152 jednostki produkcyjne	
Przesłanki utraty / zwiększenia wartości	* Zmiana założeń makroekonomicznych - wzrost prognozowanych kursów walut w 2016 roku oraz wzrost cen węglowodorów na dzień 31.12.2016 roku *Aktualizacja prognozy produkcji uwzględniająca nowe włączenia odwiertów	*Zmiana prognoz cenowych - spadek cen węglowodorów na dzień 30.06.2016 roku * Aktualizacja prognozy produkcji uwzględniająca pogorszenie warunków złożowych na określonych jednostkach produkcyjnych *Zmiana stopy dyskonta w 2016 roku	*Aktualizacja prognozy produkcji uwzględniająca zwiększenie wydobycia na określonych jednostkach produkcyjnych w wyniku przeprowadzonych rekonstrukcji oraz realizacji inwestycji *Zmiana stopy dyskonta na dzień 31.12.2015 roku	*Zmiana prognoz cenowych - spadek cen węglowodorów w 2015 roku * Aktualizacja prognozy produkcji uwzględniająca pogorszenie warunków złożowych na określonych jednostkach produkcyjnych
Wartość Użytkowa (PLN)	18 849		25 103	
Stopa Dyskonta nominalna pre-tax	Kraj: 12,12% - 12,28% Pakistan: 22,09% - 24,18%		Kraj: 11,55% - 12,22% -	
Kwota ujętego odpisu z tytułu utraty wartości (PLN)	128	684	104	400

**Opis Ośrodka
Wypracowyującego Środki
pieniężne:**

Testy na utratę wartości przeprowadzone zostały dla poszczególnych CGU, którym są określone odwierty.

	2016		2015	
	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu
Opis Ośrodka Wypracowyującego Środki Pieniężne	CGU - 121 odwiertów		CGU - 105 odwiertów	
Przesłanki utraty / zwiększenia wartości	*Zmiana założeń makroekonomicznych - wzrost prognozowanych kursów walut w 2016 roku oraz wzrost cen węglowodorów na dzień 31.12.2016 roku *Aktualizacja prognozy produkcji oraz obniżenie planowanych nakładów	*Zmiana prognoz cenowych - spadek cen węglowodorów na dzień 30.06.2016 roku *Rezygnacja z realizacji odwiertów w wyniku niezadawalających rezultatów prac geologicznych *Zmiana stopy dyskonta w 2016 roku	*Wysokie prognozy produkcji w dłuższym horyzoncie czasowym *Zmiana stopy dyskonta na dzień 31.12.2015 roku	*Zmiana prognoz cenowych - spadek cen węglowodorów w 2015 roku *Rezygnacja z realizacji odwiertów w wyniku niezadawalających rezultatów prac geologicznych
Wartość Użytkowa (PLN)	3 004		3 111	
Stopa Dyskonta nominalna pre-tax	Kraj: 13,17% - 13,33%		Kraj: 12,60% - 13,16%	
Kwota ujętego odpisu z tytułu utraty wartości (PLN)	24	350	19	461

**Opis Ośrodka
Wypracowującego Środki
pieniężne:**

Stacje regazyfikacji gazu skroplonego LNG w miejscowościach Elk i Olecko - testy na utratę wartości przeprowadzone zostały dla poszczególnych CGU

	2016		2015	
	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu
Opis Ośrodka Wypracowującego Środki Pieniężne	CGU - 2 jednostki		CGU - 2 jednostki	
Przesłanki utraty / zwiększenia wartości	*Wzrost zapotrzebowania na usługi regazyfikacji - wyższe planowane przychody *Zmiana stopy dyskonta	*Mniejsze zakontraktowane ilości w stosunku do przewidzianych we wniosku taryfowym	-	-
Wartość Użytkowa [PLN]	9		33	
Stopa Dyskonta nominalna pre-tax	3,86% - 4,62%		6,76%	
Kwota ujętego odpisu z tytułu utraty wartości (PLN)	2	2	-	-

**Opis Ośrodka
Wypracowującego Środki
pieniężne:**

Majątek dzierżawiony, wynajmowany (majątek przesyłowy, stacje CNG, majątek nieaportowy).

	2016		2015	
	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu
Opis Ośrodka Wypracowującego Środki Pieniężne	CGU - 200 jednostek		CGU - 210 jednostek	
Przesłanki utraty / zwiększenia wartości	*Wzrost przychodów z wynajmu nieruchomości *Zmiana stopy dyskonta	*Niższe przychody, obniżone stawki wynajmu stacji CNG *Rozwiązanie odpisu (BC) na majątku nieużywanym, aktywa przeznaczone do wynajmu, zawiązanie odpisu z tytułu przeprowadzonego testu metodą DCF *Wzrost kosztów utrzymania nieruchomości oraz planowane remonty	*Zmiana działalności na stacji paliw (wynajem stacji zamiast sprzedaży paliw) *Wzrost przychodów z wynajmu nieruchomości *Zmiana stopy dyskonta *Spadek kosztów utrzymania	*Niższe przychody stacji CNG *Wzrost kosztów utrzymania stacji *Spadek przychodów z wynajmu pozostałych nieruchomości *Nowe nakłady na nieruchomości
Wartość Użytkowa (PLN)	119		160	
Stopa Dyskonta nominalna pre-tax	3,86% - 7,66%		6,75% - 9,93%	
Kwota ujętego odpisu z tytułu utraty wartości (PLN)	3	22	5	9

Tabela zbiorcza (łącznie wszystkie ośrodki wypracowujące środki pieniężne)

	2016		2015	
	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu	rozwiązanie odpisu	zawiązanie odpisu
Wartość użytkowa majątku testowanego na utratę wartości	21 985		28 407	
Kwota ujętego odpisu z tytułu utraty wartości (PLN)	156	1 057	128	869

5.2. Kapitał obrotowy

5.2.1. Zapasy

Zasady rachunkowości

Najistotniejsze pozycje zapasów w Spółce stanowią:

- paliwo gazowe,
- świadectwa efektywności energetycznej (tzw. białe certyfikaty) zakupione przez Spółkę w celu przedstawienia ich do umorzenia oraz uzyskane w związku z prowadzeniem działań proefektywnościowych zgodnie z Ustawą o efektywności energetycznej,
- świadectwa pochodzenia energii (tzw. kolorowe certyfikaty) zakupione przez Spółkę w celu przedstawienia ich do umorzenia w związku z ciążącym na Spółce obowiązkiem wynikającym z postanowień Prawa energetycznego.

Wartość zapasów ustala się początkowo w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Na dzień bilansowy wyceny dokonuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa.

Zapas paliwa gazowego wyceniany jest dla wszystkich magazynów łącznie według średniej ważonej ceny pozyskania paliwa gazowego. Rozchód paliwa gazowego do sprzedaży i na cele zużycia własnego w Podziemnych Magazynach Gazu (PMG) oraz różnice bilansowe, wycenia się według średniej ważonej ceny pozyskania, na którą składają się w szczególności: koszt nabycia paliwa gazowego ze wszystkich źródeł wraz z uzasadnioną częścią kosztów opłat systemowych i transakcyjnych, rzeczywisty koszt wydobycia ze źródeł krajowych, koszt odazotowania i koszt regazyfikacji.

Spółka ma obowiązek uzyskać i przedstawić do umorzenia świadectwa pochodzenia energii elektrycznej i świadectwa efektywności energetycznej, odpowiadające sprzedaży energii elektrycznej lub gazu odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przyznane prawa majątkowe ujmowane są jako zapas w wartości rynkowej w korespondencji z przychodami w momencie uprawdopodobnienia faktu ich otrzymania. Nabyte świadectwa pochodzenia energii i świadectwa efektywności energetycznej ujmowane są jako zapas w cenie nabycia. Rozchód świadectw wycenia się metodą średniej ważonej. Rozliczenie świadectw pochodzenia energii i świadectw efektywności energetycznej odbywa się w momencie ich umorzenia w korespondencji z utworzoną rezerwą. (nota 5.4.2.).

Istotne szacunki

Odpis aktualizujący wartość zapasów

W przypadku, gdy cena nabycia lub koszt wytworzenia zapasów mogą nie być możliwe do odzyskania, Spółka dokonuje odpisów aktualizujących ich wartości do wartości netto możliwej do uzyskania.

Spółka szacuje wysokość odpisu na zapas gazu na podstawie przeprowadzonej analizy utraty kaloryczności gazu oraz wyceny rynkowej zapasów gazu w oparciu o prognozowane ceny sprzedaży.

	2016			2015		
	Wartość początkowa	Odpis aktualizacyjny	Wartość netto	Wartość początkowa	Odpis aktualizacyjny	Wartość netto
Materiały	1 918	67	1 851	1 864	262	1 602
paliwo gazowe	1 767	53	1 714	1 724	256	1 468
pozostałe materiały	151	14	137	140	6	134
Ropa naftowa	16	-	16	14	-	14
Towary	80	5	75	24	2	22
świadczenia pochodzenia energii	80	5	75	24	2	22
Razem	2 014	72	1 942	1 902	264	1 638

Zmiany odpisu aktualizującego	2016	2015
Odpis aktualizujący na początek okresu	(264)	(73)
Utworzenie odpisu	(69)	(260)
Rozwiązanie odpisu*	261	69
Obciążenie wyniku bieżącego okresu	192	(191)
Odpis aktualizujący na koniec okresu	(72)	(264)

* Rozwiązanie odpisu wynika głównie ze spadku średniej ceny jednostkowej posiadanego gazu w magazynach, będącego skutkiem spadku cen pozyskania gazu – przede wszystkim gazu pochodzącego z zakupu.

5.2.2. Należności

Zasady rachunkowości

Pozycja należności obejmuje głównie krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług od jednostek niepowiązanych (głównie ze sprzedaży paliwa gazowego), należności od jednostek powiązanych oraz należności z tytułu podatku od towarów i usług.

Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług ujmuje się początkowo według wartości godziwej, która odpowiada wartości nominalnej. Po początkowym ujęciu należności wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem ewentualnego odpisu aktualizującego.

Należności z tytułu podatku od towarów i usług ustala się w kwocie należnej Spółce zgodnie z obowiązującymi i mającymi zastosowanie przepisami.

Istotne szacunki

Kwota odpisu aktualizującego należności stanowi różnicę pomiędzy wartością księgową składnika aktywów, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych zdyskontowanych przepływów pieniężnych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej dla tego składnika aktywów.

Dla należności stosowana jest metoda indywidualna tworzenia odpisów aktualizujących, zgodnie z którą Spółka zawiązuje odpisy aktualizujące należności w przypadku, gdy należność jest przeterminowana powyżej 90 dni lub ma charakter wątpliwy (np. dłużnik jest w stanie upadłości). Wartość odpisu obejmuje 100% wartości należności.

Wartość odpisu zaliczana jest odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizujący.

Należności umorzone lub spisane z powodu przedawnienia lub nieściągalności, dla których nie utworzono odpisów aktualizujących lub utworzono odpisy w niepełnej wysokości, zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych lub finansowych zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizujący.

	2016			2015		
	Wartość brutto	Odpis aktualizacyjny	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis aktualizacyjny	Wartość netto
Należności od jednostek niepowiązanych	1 460	(308)	1 152	1 284	(319)	965
Należności z tytułu dostaw i usług	1 055	(54)	1 001	690	(66)	624
Należności z tytułu podatków od towarów i usług	113	-	113	295	-	295
Należności z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	14	-	14	17	-	17
Pozostałe należności	278	(254)	24	282	(253)	29
Należności od jednostek powiązanych	323	(1)	322	168	-	168
Należności z tytułu dostaw i usług	73	(1)	72	105	-	105
Pozostałe należności	250	-	250	63	-	63
Razem	1 783	(309)	1 474	1 452	(319)	1 133

Nota 7.4.1.

Struktura wiekowa należności z tytułu dostaw i usług przeterminowanych w stosunku do których nie stwierdzono utraty wartości jest następująca:

Okres, jaki upłynął od terminu spłaty	2016	2015
do 1 miesiąca	45	33
od 1 do 3 miesięcy	7	41
od 3 miesięcy do 1 roku	14	1
od 1 roku do 5 lat	1	-
Razem należności netto przeterminowane bez utraty wartości	67	75

W prezentowanych okresach nie utworzono oraz nie rozwiązano znaczących odpisów na należności z tytułu dostaw i usług.

Spółka narażona jest na ryzyko kredytowe oraz ryzyko walutowe wynikające z należności z tytułu dostaw i usług. Zarządzanie ryzykiem kredytowym, koncentrację ryzyka kredytowego oraz ocenę jakości kredytowej należności przedstawiono w nocie 6.3.1. Informacje na temat ryzyka walutowego związanego z należnościami zaprezentowano w nocie 6.3.3.

Wartość godziwa należności z tytułu dostaw i usług nie różni się istotnie od ich wartości bilansowej, zarówno na 31 grudnia 2016 roku jak i 31 grudnia 2015 roku.

5.2.3. Zobowiązania z tytułu dostaw i podatków

Zasady rachunkowości

Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych ujmuje się początkowo w wartości godziwej, która odpowiada wartości nominalnej i wycenia się na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług oraz innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych ustala się w kwocie wymagającej zapłaty przez Spółkę zgodnie z obowiązującymi i mającymi zastosowanie przepisami.

	2016	2015
Zobowiązania wobec jednostek niepowiązanych	1 795	1 454
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	658	317
Zobowiązania z tytułu podatków od towarów i usług	705	901
Zobowiązania z tytułu innych podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych	101	82
Zobowiązania z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych	86	46
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	161	50
Zobowiązania z tytułu zakupu aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	11	19
Pozostałe	73	39
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	314	221
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	129	137
Zobowiązania z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych	8	47
Zobowiązania z tytułu zakupu aktywów dotyczących poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	52	37
Pozostałe	125	-
Razem	2 109	1 675

Nota 3.1.2.

Nota 7.4.1.

Spółka narażona jest na ryzyko walutowe oraz ryzyko płynności związane ze zobowiązaniami z tytułu dostaw i usług oraz zakupu niefinansowych aktywów trwałych. Ryzyka te opisano odpowiednio w notach: 6.3.3. oraz 6.3.5.

Wartość godziwa zobowiązań z tytułu dostaw i usług nie różni się istotnie od ich wartości bilansowej, zarówno na 31 grudnia 2016 roku, jak i 31 grudnia 2015 roku.

5.2.4. Uzgodnienie zmian kapitału obrotowego do sprawozdania z przepływów pieniężnych

2016	Różnica wynikająca ze sprawozdania z sytuacji finansowej	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	Eliminacja pozycji niepieniężnych	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (zmiana stanu kapitału obrotowego)
Zapasy	(304)	-	-	-	(304)
Należności	(486)	139	-	(8)	(355)
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	26	-	-	-	26
Rezerwy	(152)	25	-	(8)	(135)
Dotacje	(34)	-	-	-	(34)
Pozostałe zobowiązania	344	5	-	-	349
Pozostałe aktywa	45	(9)	(3)	-	33
Kapitał obrotowy razem	(561)	160	(3)	(16)	(420)

2015	Różnica wynikająca ze sprawozdania z sytuacji finansowej	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	Eliminacja pozycji niepieniężnych	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (zmiana stanu kapitału obrotowego)
Zapasy	869	-	-	-	869
Należności	1 707	(1 568)	-	(8)	131
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	91	-	-	-	91
Rezerwy	(187)	(34)	-	133	(88)
Pozostałe zobowiązania	(492)	68	-	-	(424)
Pozostałe aktywa	31	(8)	(6)	-	17
Kapitał obrotowy razem	2 019	(1 542)	(6)	125	596

5.3. Noty objaśniające dotyczące pozostałych aktywów

5.3.1. Pozostałe aktywa

Zasady rachunkowości

Środki pieniężne Funduszu Likwidacji Zakładu Górniczego (FLZG) - Spółka gromadzi środki pieniężne na wyodrębnionym rachunku bankowym, dokonując wpłat począwszy od dnia rozpoczęcia działalności, do dnia rozpoczęcia likwidacji zakładu górniczego. Środki funduszu pochodzącego z odpisów zwiększa się o wpływy pochodzące z oprocentowania aktywów funduszu. Środki funduszu mogą być wykorzystane wyłącznie w celu pokrycia kosztów likwidacji zakładu górniczego lub jego oznaczonej części. Z uwagi na ograniczenia formalno-prawne związane z możliwością wykorzystania tych środków tylko na określony cel realizowany w okresie wieloletnim, środki FLZG prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki w części aktywów trwałych jako „Pozostałe aktywa”. O sumę niewykorzystanych odpisów na FLZG korygowana jest wartość rezerwy na przyszłe koszty likwidacji odwiertów kopalnianych i magazynowych (nota 5.1.2.).

Pozostałe wartości niematerialne obejmują głównie programy komputerowe, patenty, licencje oraz nabyte odpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów. Powyższe składniki w momencie początkowego ujęcia wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Po początkowym ujęciu wykazuje się je w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszone o umorzenie i kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (nota 5.1.4.) Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się metoda liniową według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania.

Należności z tytułu leasingu finansowego ujmowane są w kwocie odpowiadającej sumie minimalnych, należnych Spółce opłat leasingowych zdyskontowanych o stopę procentową leasingu. Różnica pomiędzy wartością księgową majątku oddanego w leasing, a wartością godziwą tego majątku odnoszona jest na przychody przyszłych okresów.

Opłata przyłączeniowa jest ewidencjonowana jako rozliczenia międzyokresowe czynne. Wartość poniesionej opłaty rozliczana jest w średnim okresie ekonomicznej użyteczności aktywa w celu uruchomienia którego została poniesiona.

	2016	2015
Środki pieniężne Funduszu Likwidacji Zakładu Górniczego	190	217
Pozostałe wartości niematerialne	93	112
Należności z tytułu leasingu finansowego	176	185
Opłata przyłączeniowa	97	101
Pozostałe	22	28
Razem	578	643

Należności z tytułu leasingu finansowego wynikają z umów leasingu zawartych na okres 20 lat pomiędzy Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o. a PGNiG S.A. (z prawem odkupu przedmiotu leasingu) i dotyczą:

- (1) Umowy leasingu gazociągu i gruntów w „Pasie Nadmorskim” z 2011 roku; wartość przedmiotu leasingu została określona na podstawie wyceny wykonanej przez niezależnego rzeczoznawcę;
- (2) Umowy leasingu gazociągu i gruntów na trasie KGZ Kościan – KGHM Polkowice/Żukowice z 2013 roku; wartość przedmiotu leasingu została określona na podstawie wartości początkowej składników majątkowych odpowiadającej wartości godziwej.

Część odsetkowa opłat leasingowych ustalana jest w okresach kwartalnych w oparciu o stawkę WIBOR 3M powiększoną o marżę. Część odsetkowa niezbędna dla ustalenia miesięcznych rat leasingowych dotyczących gruntów w całym okresie leasingu została ustalona na stałym poziomie wysokości stawki WIBOR 3M z dnia zawarcia powyższych umów.

W poniższej tabeli został przedstawiony podział należności z tytułu leasingu finansowego, według okresów spłaty:

Minimalne przychody leasingowe	2016	2015
Poniżej 1 roku	16	15
1 - 5 lat	77	77
Powyżej 5 lat	138	151
Przyszłe minimalne płatności leasingowe	231	243
Przyszłe przychody odsetkowe	43	47
Wartość bieżąca należności z tytułu leasingu finansowego		
Poniżej 1 roku	12	12
1 - 5 lat	59	57
Powyżej 5 lat	117	127
Razem, w tym należności:	188	196
- krótkoterminowe	12	12
- długoterminowe	176	184

5.3.2. Pozostałe aktywa finansowe

	2016	2015
Nabyte instrumenty dłużne (obligacje) od jednostek powiązanych	100	39
Należności z tytułu leasingu finansowego	12	12
Pozostałe	25	23
Razem	137	74

Pozycja instrumenty dłużne dotyczy nabycia obligacji wyemitowanych przez Spółkę PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o. w ramach programu zarządzania płynnością w GK PGNiG i wyceniana jest w sprawozdaniu finansowym metodą zamortyzowanego kosztu.

5.4. Noty objaśniające dotyczące rezerw i zobowiązań

5.4.1. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

Zasady rachunkowości

Krótkoterminowe świadczenia

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze to świadczenia (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy), które podlegają w całości rozliczeniu przed upływem dwunastu miesięcy od końca rocznego okresu sprawozdawczego, w którym pracownicy wykonywali związaną z nimi pracę. Krótkoterminowe świadczenia pracownicze nie wymagają stosowania założeń aktuarialnych. Spółka ujmuje przewidywaną, niezdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń, które zostaną wypłacone. Wydatki dotyczące świadczeń wypłacanych w okresie zatrudnienia są odnoszone w rachunek wyników bieżącego okresu sprawozdawczego.

Do zobowiązań z tytułu krótkoterminowych świadczeń pracowniczych wypłacanych przez Spółkę należą:

- wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne,
- krótkoterminowe płatne nieobecności,
- wypłaty z zysku i premie przypadające do wypłaty w ciągu 12 miesięcy od zakończenia okresu, w którym pracownicy nabyli te prawa,
- świadczenia niepieniężne dla aktualnie zatrudnionych pracowników.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze, w tym płatności z tytułu programu określonych składek, ujmowane są w okresie, w którym pracownik wykonał powierzone zadania, a w przypadku wypłat z zysku i premii, gdy spełnione zostały następujące warunki:

- na Spółce ciąży obecny prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek do dokonania takich wypłat w wyniku zdarzeń przeszłych, oraz
- można dokonać wiarygodnej wyceny tego zobowiązania.

Spółka rozpoznaje rezerwę z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Długoterminowe świadczenia pracownicze to wszystkie świadczenia których okres realizacji przypada w terminie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego. Spółka klasyfikuje je jako:

- świadczenia w trakcie okresu zatrudnienia,
- świadczenia po okresie zatrudnienia.

Do świadczeń po okresie zatrudnienia klasyfikowane są między innymi odprawy emerytalne oraz świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Do grupy świadczeń pracowniczych w trakcie okresu zatrudnienia Spółka zalicza przede wszystkim nagrody jubileuszowe.

Rezerwa na długoterminowe świadczenia pracownicze wyceniana jest z wykorzystaniem metody prognozowanych uprawnień jednostkowych z wyceny aktuarialnej przeprowadzanej na koniec okresu sprawozdawczego.

Zyski i straty aktuarialne dotyczące określonych świadczeń po okresie zatrudnienia są prezentowane w innych całkowitych dochodach. Natomiast zyski i straty dotyczące pozostałych świadczeń wypłacanych w okresie zatrudnienia są odnoszone w rachunek zysków i strat bieżącego okresu sprawozdawczego.

	2016		2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych	130	11	125	11
Zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych	48	1	34	1
Zobowiązania z tytułu premii, nagrody rocznej oraz pozostałych nagród	-	45	-	54
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów	-	17	-	17
Świadczenia pracownicze z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	11	-	27
Pozostałe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych (ZFŚS)	30	2	-	-
Razem	208	87	159	110

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych przedstawiają się następująco:

	w trakcie okresu zatrudnienia		po okresie zatrudnienia	
	2016	2015	2016	2015
Wartość zobowiązania na początek okresu	136	118	35	28
Koszty odsetek	5	1	2	-
Koszty bieżącego zatrudnienia	7	7	2	1
Wypłacone świadczenia	(14)	(14)	(6)	(5)
Aktuarialny zysk/strata - zmiany założeń finansowych	3	-	2	(1)
Aktuarialny zysk/strata - zmiany założeń demograficznych	22	24	13	12
Koszty przeszłego zatrudnienia	(18)	-	33	-
Wartość zobowiązania na koniec okresu	141	136	81	35

Stopa techniczna przyjęta do obliczenia zdyskontowanej wartości przyszłych wypłat należnych z tytułu świadczeń pracowniczych ustalona została na poziomie 1,1%, jako wypadkowa stopy zwrotu z długoletnich obligacji skarbowych w wysokości 3,6% rocznie i planowanej rocznej inflacji wynagrodzeń w wysokości 2,5% (na koniec 2015 roku stopa ta przyjęta była na poziomie 1,4% jako wypadkowa stóp odpowiednio 2,9% i 1,5%).

5.4.2. Pozostałe rezerwy

Zasady rachunkowości	Istotne szacunki
<p>Spółka tworzy rezerwy gdy ciąży na niej prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek, który skutkować będzie wpływem korzyści ekonomicznych i możliwy jest wiarygodny szacunek jej wartości. Szczegółowe zasady tworzenia i wyceny rezerw dla głównych tytułów przedstawiono poniżej.</p> <p>Rezerwa na świadectwa pochodzenia energii oraz świadectwa efektywności energetycznej</p> <p>W przypadku braku na dzień bilansowy wystarczającej ilości świadectw wymaganych do wypełnienia obowiązków zgodnie z Prawem energetycznym i Ustawą o efektywności energetycznej, Spółka tworzy rezerwę na umorzenie świadectw pochodzenia energii i świadectw efektywności energetycznej lub uiszczenie opłat zastępczych, w zależności od tego która z kwot jest niższa.</p> <p>Rezerwa jest rozliczana z zarejestrowanymi certyfikatami ujętymi jako zapas, w momencie zarejestrowania umorzenia w Rejestrze Świadectw Pochodzenia prowadzonym przez Towarową Giełdę Energii S.A. (TGE).</p> <p>Rezerwa na zobowiązania dotyczące prac poszukiwawczych za granicą</p> <p>W związku z brakiem prowadzenia działalności operacyjnej spowodowanych występowaniem czynników ryzyka tzw. Siły Wyższej panującej w Libii, Spółka utrzymuje rezerwę na pokrycie zobowiązań koncesyjnych wobec Rządu Libijskiego wynikającą z zawartych umów koncesyjnych.</p> <p>Rezerwy związane z ochroną środowiska</p> <p>Spółka ujmuje rezerwę na koszty rekultywacji zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego, wymaganej przez obowiązujące przepisy prawa. Tworzona rezerwa odzwierciedla oszacowane koszty przewidziane do poniesienia, szacowane i weryfikowane okresowo według cen bieżących.</p> <p>Rezerwa na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów</p> <p>W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Spółka instaluje urządzenia techniczne służące do przesyłu i dystrybucji gazu na nieruchomościach gruntowych, stanowiących własność podmiotów trzecich, często osób fizycznych.</p> <p>W przypadkach, gdy było to możliwe, w momencie instalacji infrastruktury, Spółka zawierała umowy ustanawiające standardowe służebności gruntowe oraz umowy służebności przesyłu.</p> <p>W odniesieniu do roszczeń z tytułu bezumownego korzystania z gruntów, Spółka tworzy rezerwę. W wycenie tej rezerwy uwzględnia się zgłoszone roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów, w przypadku których, w ciągu ostatnich 3 lat, prowadzona była korespondencja ze zgłaszającym roszczenie oraz roszczenie to jest roszczeniem o potwierdzonej zasadności (szczegóły opisano w ramach „Istotnych szacunków”).</p>	<p>Rezerwa na świadectwa pochodzenia energii oraz świadectwa efektywności energetycznej</p> <p>Rezerwa zawiązywana jest na koniec okresu sprawozdawczego, w oparciu o ilość sprzedanej do odbiorców końcowych energii elektrycznej i paliwa gazowego, oraz wytworzonej energii elektrycznej zużytej na własne potrzeby, z uwzględnieniem obowiązującej jednostkowej opłaty zastępczej lub ceny świadectw na TGE.</p> <p>Rezerwa na zobowiązania dotyczące prac poszukiwawczych za granicą</p> <p>Wartość rezerwy oszacowane jest na podstawie wyceny niezrealizowanych zobowiązań wynikających z podpisanych umów koncesyjnych.</p> <p>Rezerwy związane z ochroną środowiska</p> <p>Wartość rezerwy oparta jest na szacunkach przyszłych kosztów rekultywacji zanieczyszczeń, na które znaczący wpływ ma przyjęta stopa dyskonta oraz szacunek okresu wystąpienia przyszłych przepływów pieniężnych.</p> <p>Rezerwa na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów</p> <p>Spółka szacuje kwotę rezerwy z tytułu bezumownego korzystania z gruntów w oparciu o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • operat szacunkowy wykonany przez rzeczoznawcę bądź • samodzielnie, biorąc pod uwagę powierzchnię strefy kontrolowanej w metrach kwadratowych, wysokość czynszu dzierżawnego za rok, za metr kwadratowy podobnego gruntu w danej gminie, oraz okres bezumownego korzystania z gruntu (nie więcej niż 10 lat) bądź • w przypadku, gdy uzyskanie wiarygodnych danych wymaganych do zastosowania metody opisanej powyżej nie jest możliwe, Spółka analizuje indywidualnie zgłoszone roszczenia. <p>Z uwagi na fakt, że wartości przyjęte do ww. kalkulacji wynikają z wielu zmiennych będących podstawą do ich wyliczenia, ostateczne kwoty wynagrodzeń (odszkodowań) z tytułu bezumownego korzystania z gruntów, jakie Spółka będzie musiała zapłacić, mogą odbiegać od rozpoznanych rezerw z tego tytułu.</p>

	Rezerwa na świadczenia pochodzenia energii oraz efektywności energetycznej	Rezerwa na zobowiązania dotyczące prac poszukiwawczych za granicą*	Rezerwy związane z ochroną środowiska	Rezerwa na karę UOKiK**	Rezerwa na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów	Pozostałe rezerwy	Razem
Stan na 1 stycznia 2016	76	182	41	65	18	24	406
Zwiększenia	33	12	-	-	2	50	97
Wykorzystanie	(47)	-	-	-	-	(21)	(68)
Rozwiązanie	(33)	-	(15)	(55)	(12)	(44)	(159)
Stan na 31 grudnia 2016	29	194	26	10	8	9	276
- część długoterminowa	-	4	22	-	-	2	28
- część krótkoterminowa	29	190	4	10	8	7	248
Stan na 1 stycznia 2015	167	164	41	60	18	43	493
Zwiększenia	75	18	-	10	2	22	127
Wykorzystanie	(137)	-	-	(5)	-	(23)	(165)
Rozwiązanie	(29)	-	-	-	(2)	(18)	(49)
Stan na 31 grudnia 2015	76	182	41	65	18	24	406
- część długoterminowa	-	5	36	-	-	2	43
- część krótkoterminowa	76	177	5	65	18	22	363

* Rezerwa na zobowiązania dotyczące prac poszukiwawczych w Pakistanie i Libii dotyczy działalności poza granicami kraju. W wyniku przeprowadzonej analizy zaangażowania kapitałowego w Libii oraz czynników ryzyka związanego z prowadzeniem projektu, na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka rozpoznała rezerwę na pokrycie pozostałych do realizacji zobowiązań koncesyjnych. W tej pozycji zawarta jest również rezerwa na zobowiązania koncesyjne wobec rządu w Pakistanie.

** szczegóły dostępne w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PGNiG w rozdziale 6.4.2. Postępowania przed Prezesem UOKiK.

5.4.3. Dotacje

Zasady rachunkowości

Spółka rozpoznaje dotacje do aktywów, których udzieleniu towarzyszy podstawowy warunek mówiący o tym, że Spółka powinna zakupić, wytworzyć lub w inny sposób pozyskać aktywa trwałe.

Dotacje do aktywów są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycjach „Dotacje” (część długoterminowa) oraz „Pozostałe zobowiązania” (część krótkoterminowa), a następnie systematycznie, drogą równych odpisów rocznych, odnoszone są w rachunek zysków i strat w pozycję „Przychody ze sprzedaży pozostałe” równolegle do amortyzacji odnoszonej w koszty operacyjne, przez przewidywany okres użytkowania tych aktywów.

	2016	2015
Dotacje do aktywów		
Podziemny Magazyn Gazu Kosakowo	89	98
Podziemny Magazyn Gazu Wierchowice	443	464
Podziemny Magazyn Gazu Strachocina	57	60
Przestawienie miejscowości Ełk i Olecko na gaz wysokometanowy	5	3
Podziemny Magazyn Gazu Husów	31	33
Razem	625	658
- część długoterminowa	590	623
- część krótkoterminowa	35	35

Dotacje do aktywów

Spółka prowadzi projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej. W 2016 roku Spółka otrzymała dofinansowanie dotyczące projektu:

- „Przestawienie miejscowości Ełk i Olecko z gazu propan-butan na gaz wysokometanowy z zastosowaniem technologii LNG” w wysokości 1,8 mln PLN (brak w 2015 roku);

W 2015 roku Spółka otrzymała dofinansowanie dotyczące projektów:

- „Podziemny Magazyn Gazu Wierchowice” w wysokości 9,3 mln PLN w 2015 roku;
- „Podziemny Magazyn Gazu Kosakowo” w wysokości 4,8 mln PLN w 2015 roku;
- „Podziemny Magazyn Gazu Husów” w wysokości 11,2 mln PLN w 2015 roku.

5.4.4. Pozostałe zobowiązania

	2016	2015
Długoterminowe		
Przychody przyszłych okresów inne niż dotacje	7	18
Zobowiązania z tytułu koncesji, praw do informacji geologicznej i użytkowania górnictwa	23	47
Pozostałe	32	4
Razem	62	69
Krótkoterminowe		
Dotacje	35	35
Pozostałe przychody przyszłych okresów	36	1
Zobowiązania z tytułu koncesji, praw do informacji geologicznej i użytkowania górnictwa	11	22
Razem	82	58

6. Instrumenty finansowe i zarządzanie ryzykiem finansowym

6.1. Instrumenty finansowe i zarządzanie ryzykiem finansowym

Zasady rachunkowości

Spółka posiada następujące kategorie instrumentów finansowych:

- Pożyczki i należności wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Aktywa i zobowiązania stanowiące instrumenty zabezpieczające określone rodzaje ryzyka w ramach rachunkowości zabezpieczeń.

Pożyczki i należności

Spółka klasyfikuje do tej pozycji głównie:

- należności z tytułu dostaw i usług (nota 5.2.2.),
- udzielone pożyczki (nota 7.4.),
- należności z tytułu wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling) (nota 4.3.),
- środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 4.6.).

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Kategoria ta obejmuje głównie:

- zobowiązania z tytułu dostaw i usług (nota 5.2.3.),
- zobowiązania z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych (nota 5.2.3.),
- zobowiązania z tytułu zadłużenia (nota 4.1.)
- zobowiązania z tytułu wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling) (nota 4.3.).

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje pochodne instrumenty finansowe niewyznaczone na instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń (zaklasyfikowane jako „aktywa finansowe przeznaczone do obrotu”). Zasady rachunkowości przedstawiono w nocie 6.2.

Aktywa i zobowiązania stanowiące zabezpieczenie określonego rodzaju ryzyka w ramach rachunkowości zabezpieczeń

Kategoria ta obejmuje instrumenty pochodne, w odniesieniu do których Spółka stosuje rachunkowość zabezpieczeń. Opis stosowanych zasad dotyczących rachunkowości zabezpieczeń znajduje się w nocie 6.2.

PGNiG S.A. stanowi dominującą część Grupy Kapitałowej PGNiG, tym samym znacząca część ujawnień dotyczących instrumentów finansowych pokrywa się w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym Spółki i Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PGNiG. W związku z powyższym Spółka korzysta z uproszczenia dopuszczonego przez MSSF 7 par. B6, które pozwala spełnić wymóg ujawnienia informacji wymaganych przez MSSF 7 par. 31-42 poprzez zamieszczenie odniesienia do innych sprawozdań, które są dostępne dla użytkowników sprawozdania finansowego na takich samych warunkach jak sprawozdanie finansowe i w tym samym czasie. Spółka spełnia ten wymóg poprzez zamieszczenie w odpowiednich notach niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego odniesienia do informacji zawartych w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PGNiG, które jest dostępne dla użytkowników w tym samym czasie i na tych samych warunkach jak jednostkowe sprawozdanie finansowe Spółki.

6.2. Pochodne instrumenty finansowe

Zasady rachunkowości

Pochodne instrumenty finansowe nieobjęte rachunkowością zabezpieczeń

Pochodne instrumenty finansowe, które nie stanowią instrumentu zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikuje się do „aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”. Instrumenty te stanowią zabezpieczenie w sensie ekonomicznym.

Do instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do „wycenianych w wartości godziwej” zalicza się również te instrumenty pochodne, w stosunku do których unieważniono powiązanie zabezpieczające.

Instrumenty pochodne ujmuje się początkowo w wartości godziwej i wycenia na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej z ujęciem skutków wyceny w rachunku zysków i strat w pozycji:

- pozostałe przychody finansowe lub koszty finansowe - wyceny transakcji Cross Currency Interest Rate Swap („CCIRS”) zabezpieczające pożyczkę udzieloną spółce zależnej PGNiG Upstream International AS oraz pożyczkę otrzymaną od PGNiG Finance AB) oraz
- pozostałe przychody i koszty operacyjne - głównie kontrakty forward zabezpieczające zakup uprawnień do emisji CO₂.

Rachunkowość zabezpieczeń

Spółka stosuje rachunkowość zabezpieczeń w celu zabezpieczenia przed ryzykiem zmian cen zakupu gazu oraz kursu walutowego związanego z przyszłymi zakupami gazu oraz zmian kursów walutowych i stóp procentowych:

- Ryzyko zmiany cen gazu oraz kursu walutowego (EUR/PLN i USD/PLN) wynika z wysoce prawdopodobnych prognozowanych przyszłych transakcji zakupu gazu przez Spółkę. W odniesieniu do tych transakcji stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.
- Ryzyko zmiany stóp procentowych wynika z należności z tytułu udzielonej pożyczki Spółce PGNiG Termika S.A. W tym przypadku stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej.

Instrumentami zabezpieczającymi są instrumenty pochodne.

W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej Spółka ujmuje zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego w rachunku zysków i strat w pozycji „przychody finansowe/koszty finansowe”. Zyski lub straty związane z wyceną zabezpieczanego ryzyka w pozycji zabezpieczanej, korygują wartość księgową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w wyniku w pozycji „przychody finansowe/koszty finansowe”.

Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przepływy pieniężne ujmowane są w pozostałych całkowitych dochodach, w takiej części, w jakiej dany instrument stanowi skuteczne zabezpieczenie związanej z nim pozycji zabezpieczanej. Część nieskuteczną odnosi się w rachunek zysków i strat w pozycji koszty/przychody operacyjne. Kwoty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach podlegają przeniesieniu do wyniku finansowego w okresie, w którym zabezpieczana pozycja wpływa na wynik finansowy (pozycja „koszt sprzedanego gazu” i „inne przychody/koszty operacyjne”).

Spółka zaprzestaje klasyfikowania instrumentów jako zabezpieczające, jeżeli instrument pochodny wygaśnie, zostanie sprzedany, rozwiązany lub zrealizowany lub jeżeli Spółka wycofa wyznaczenie danego instrumentu jako zabezpieczenie albo, jeśli zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń oraz zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji.

	2016		2015	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty pochodne, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych	139	45	22	712
Instrumenty pochodne, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej	-	46	-	82
Instrumenty pochodne, dla których nie jest stosowana rachunkowość zabezpieczeń	236	8	324	20
	375	99	346	814

6.2.1. Szczegółowe informacje na temat pochodnych instrumentów finansowych w rachunkowości zabezpieczeń

Typ instrumentu pochodnego	2016		2015	
	Okres wystąpienia przepływów pieniężnych i ich wpływu na wynik finansowy	Wartość bilansowa	Okres wystąpienia przepływów pieniężnych i ich wpływu na wynik finansowy	Wartość bilansowa
Pochodne instrumenty zabezpieczające ryzyko walutowe w kontraktach na zakup gazu - zabezpieczenie przepływów pieniężnych				
Forwardy na kupno lub sprzedaży waluty (USD, EUR)	-	-	3-12 m-cy	14
Opcje call (na zakup EUR, USD)	1-3 m-cy	15	do 1 roku	8
	-	15	-	22
Pochodne instrumenty zabezpieczające ceny zakupu gazu - zabezpieczenie przepływów pieniężnych				
Opcje towarowe call	do 3 lat	82	do 3 lat	-
Opcje towarowe put	do 3 lat	(2)	do 3 lat	(6)
Swap towarowy	do 3 lat	(1)	do 3 lat	(706)
	-	79	-	(712)
Pochodne instrumenty dotyczące ryzyka stopy procentowej w odniesieniu do pożyczki wewnątrzgrupowej w PLN - zabezpieczenie wartości godziwej				
IRS (zamiana przepływów dotyczących stopy procentowej)	do 3 lat	(46)	do 3 lat	(82)
		(46)		(82)
Razem, w tym		48		(772)
Aktywa		139		22
Zobowiązania		(91)		(794)

Informacje na temat wartości bazowej oraz ceny realizacji instrumentów w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych wymienionych w tabeli powyżej zostały ujawnione w nocie 7.2. Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (na podstawie MSSF 7 par. B6 Spółka nie powiela tych informacji w jednostkowym sprawozdaniu finansowym).

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (zabezpieczenie ryzyka zmiany stopy procentowej) zostało zaprezentowane tylko w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Spółki.

Całkowity nominal instrumentów pochodnych IRS wynosi 1 500 milionów złotych.

6.2.2. Instrumenty pochodne nie objęte rachunkowością zabezpieczeń

Typ instrumentu pochodnego	2016	2015
Pochodne instrumenty dotyczące ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka kursowego		
CCIRS	219	302
Pozostałe instrumenty walutowe		
Forward	-	2
Pochodne instrumenty ekonomiczne zabezpieczające ceny zakupu energii elektrycznej		
Forward	4	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające ceny zakupu praw emisji CO ₂		
Forward	-	1
Futures	5	(1)
Razem, w tym	228	304
Aktywa	236	324
Zobowiązania	(8)	(20)

Informacje na temat wartości bazowej instrumentów pochodnych nie objętych rachunkowością zabezpieczeń została ujawniona w Nocie 7.2. Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (na podstawie MSSF 7 par. B6 Spółka nie powiela tych informacji w jednostkowym sprawozdaniu finansowym).

Wycena aktywów oraz zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych klasyfikowana jest do poziomu 2 w hierarchii wartości godziwej (tj. wycena przy zastosowaniu obserwowalnych danych wejściowych inne niż ceny notowane).

Instrument	Metoda wyceny	Główne dane w modelu wyceny
Opcje walutowe call	Model Garmana-Kohlhagena	Dane rynkowe dotyczące: stóp procentowych, kursów walutowych, basis spread'ów cen towarów i zmienności towarowej (volatility)
Towarowe opcje azjatyckie call i put	Model Espen Levy'ego	
Kontrakty forward, rozliczane do średniej, SWAPy oraz transakcje CCIRS i IRS	Metoda dyskontowa	

6.2.3. Wpływ instrumentów pochodnych na rachunek zysków i strat

Wpływ na rachunek zysków i strat wyceny instrumentów pochodnych, dla których nie jest stosowana rachunkowość zabezpieczeń, został przedstawiony w notach 2.4 i 2.5. Wpływ instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej został przedstawiony w nodzie 2.5. Wpływ rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych został przedstawiony w tabeli poniżej.

	2016	2015
Wpływ na rachunek zysków i strat	(660)	(258)
Koszt sprzedanego gazu (rekasyfikacja z pozostałych całkowitych dochodów)	(696)	(274)
Inne przychody/koszty operacyjne (rekasyfikacja z pozostałych całkowitych dochodów)	36	16
Wpływ na pozostałe całkowite dochody	781	(431)
Zyski/straty z wyceny instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	121	(689)
Rekasyfikacja wyceny do rachunku zysków i strat w związku z realizacją (rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych)	660	258
Razem wpływ na całkowite dochody	121	(689)

Zarówno w roku 2016 jak i 2015 nie występuje istotna kwota nieefektywnej części w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

6.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Spółka prowadząc swoją działalność gospodarczą narażona jest w szczególności na następujące rodzaje ryzyka finansowego:

- Ryzyko kredytowe,
- Ryzyko rynkowe, w tym ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej, ryzyko cen towarów (paliwa gazowe, ropa naftowa, energia elektryczna oraz produkty powiązane)
- Ryzyko płynności.

Natura ryzyk finansowych, ich zakres oraz zarządzanie tymi ryzykami dla Spółki i dla Grupy pokrywają się w znaczącym zakresie ponieważ Spółka PGNiG S.A. stanowi dominującą część Grupy Kapitałowej PGNiG. W związku z tym, korzystając z uproszczenia dopuszczonego przez MSSF 7 par. B6, Spółka nie przedstawia w niniejszym jednostkowym sprawozdaniu finansowym całości ujawnień wymaganych przez MSSF 7 par. 31-42 w zakresie w jakim pokrywają się z ujawnieniami zawartymi w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym GK PGNiG, lecz podaje odniesienia do odpowiednich not w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym GK PGNiG.

6.3.1. Ryzyko kredytowe

Spółka posiada ekspozycję na ryzyko kredytowe głównie z tytułu następujących pozycji:

- środki pieniężne i ich ekwiwalenty (środki pieniężne w banku oraz lokaty bankowe),
- należności z tytułu dostaw i usług,
- udzielone pożyczki,
- należności z tytułu wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling),
- wartość dodatnia pochodnych instrumentów finansowych,
- udzielone gwarancje finansowe.

Natura, zakres oraz zarządzanie ryzykiem kredytowym zostało przedstawione w Nocie 7.3.1. do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (uproszczenie dopuszczone przez MSSF 7 par. B6). W niniejszej nodzie przedstawiono ujawnienia dotyczące tylko tych pozycji, które podlegają eliminacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym; w odniesieniu do pozostałych pozycji koncentracja ryzyka kredytowego oraz ocena jakości kredytowej dla Spółki i Grupy nie różnią się istotnie.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe odpowiada wartości bilansowej danej pozycji, za wyjątkiem udzielonych gwarancji, w przypadku których ekspozycja na ryzyko kredytowe odpowiada kwocie wystawionej gwarancji finansowej (rok 2016: 7 064 miliony złotych, rok 2015: 6 838 milionów złotych).

W odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych (nota 5.2.2.), nie występuje znacząca koncentracja ryzyka kredytowego a jakość kredytowa została oceniona przez Spółkę jako dobra.

W odniesieniu do należności z tytułu pożyczek udzielonych spółkom z Grupy PGNiG (Nota 7.4.) występuje znacząca koncentracja ryzyka kredytowego – na dzień 31 grudnia 2016 roku – 33% (38% w roku 2015) salda stanowiły należności od PGNiG Upstream International AS a 46% należność od PGNiG Termika S.A. (46% w 2015 roku). Ryzyko kredytowe związane z tymi należnościami jest ograniczone ze względu na fakt, iż są to podmioty zależne w Grupie PGNiG. Jakość kredytowa tych należności jest oceniona przez Spółkę jako bardzo dobra.

W odniesieniu do należności z tytułu cash pooling (Nota 4.3.) występuje koncentracja ryzyka kredytowego. Ryzyko kredytowe związane z tymi należnościami jest ograniczone ze względu na fakt, iż są to podmioty zależne w Grupie PGNiG. Ich jakość kredytowa jest oceniana jako wysoka.

Ryzyko kredytowe związane z udzielonymi gwarancjami finansowymi limitowane jest do gwarantowania zobowiązań finansowych spółek z Grupy PGNiG. Największą wartościowo gwarancję stanowi zabezpieczenie zobowiązań spółki PGNiG Finance AB do kwoty 1 500 milionów EUR, w tym z tytułu programu emisji euroobligacji do kwoty 1 200 milionów EUR. Wskazane zabezpieczenie stanowi ponad 80% salda udzielonych przez PGNiG S.A. gwarancji finansowych.

6.3.2. Ryzyko cen towarów

Natura, zakres oraz zarządzanie ryzykiem cenowym zostało przedstawione w Nocie 7.3.2.1 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (uproszczenie dopuszczone przez MSSF 7 par. B6).

6.3.3. Ryzyko walutowe

Spółka narażona jest głównie na ryzyko zmiany kursów EUR/PLN, USD/PLN oraz NOK/PLN. Kluczowe źródła ekspozycji na ryzyko walutowe to:

- Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (głównie zobowiązania za dostawy zakupionego przez Spółkę gazu (nota 5.2.3.),
- Zobowiązania z tytułu pożyczki wewnątrzgrupowej denominowanej w EUR (nota 4.2.),
- Należność z tytułu pożyczki denominowanej w NOK udzielonej spółce PGNiG Upstream International AS (nota 7.4.),
- Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 4.6.).

Natura, zakres oraz zarządzanie ryzykiem walutowym zostały przedstawione w Nocie 7.3.2.2. do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (uproszczenie dopuszczone przez MSSF 7 par. B6). W niniejszej nodzie przedstawiono ujawnienia dotyczące tylko tych pozycji, które nie występują w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PGNiG.

Pożyczka od spółki zależnej PGNiG Finance AB w EUR pochodzi ze środków pozyskanych przez tę spółkę zależną z emisji euroobligacji. Warunki umowne tej pożyczki pokrywają się z warunkami euroobligacji, w związku z tym narażenie Spółki na ryzyko walutowe pokrywa się z narażeniem Grupy PGNiG na ryzyko walutowe wynikające z wyemitowanych euroobligacji. Ryzyko walutowe wynikające ze zobowiązania z tytułu pożyczki jest zabezpieczane w sensie ekonomicznym poprzez transakcje CCIRS do dnia zakończenia finansowania. W tym zakresie nie jest stosowana rachunkowość zabezpieczeń. Szczegółowe informacje na temat zawartych instrumentów pochodnych przedstawiono w nodzie 6.2.

Ryzyko walutowe wynikające z należności z tytułu pożyczki udzielonej spółce PGNiG Upstream International AS zabezpieczane jest instrumentami pochodnymi CCIRS. Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających kompensuje w rachunku zysków i strat zmianę wyceny walutowej pożyczki udzielonej PGNiG Upstream International AS.

Analiza wrażliwości na ryzyko zmiany kursów walutowych nie różni się istotnie dla Spółki i Grupy. Ujawnienie w tym zakresie zostało przedstawione w Nocie 7.3.2.2. skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

6.3.4. Ryzyko stopy procentowej

Głównym źródłem ryzyka stopy procentowej w Spółce są:

- udzielone pożyczki spółkom zależnym, w tym głównie spółce PGNiG Upstream International AS (nota 7.4.),
- zobowiązania z tytułu emisji obligacji zewnętrznych (nota 4.2.),
- pochodne instrumenty finansowe na stopę procentową - CCIRS, poza rachunkowością zabezpieczeń, zabezpieczające pożyczkę udzieloną spółce zależnej PGNiG Upstream International AS oraz otrzymaną pożyczkę od PGNiG Finance AB (nota 6.2.).

Natura, zakres oraz zarządzanie ryzykiem stopy procentowej zostało przedstawione w Nocie 7.3.2.3. do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (uproszczenie dopuszczone przez MSSF 7 par. B6). W niniejszej nodzie przedstawiono ujawnienia dotyczące tylko tych pozycji, które nie występują w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PGNiG.

Ryzyko wynikające z należności z tytułu pożyczki udzielonej PGNiG Upstream International AS zostało zabezpieczone transakcjami CCIRS. Szczegóły przedstawiono w nodzie 6.2.

Ryzyko stopy procentowej wynikające z wyemitowanych obligacji ze względu na krótkie terminy wykupu obligacji oraz okresowe ustalanie kosztów długu jest nieistotne dla Spółki. Termin wykupu obligacji przypada na czerwiec 2017 roku. Oprocentowanie jest ustalone na bazie 6M WIBOR na koniec grudnia 2016 roku.

Główne pozycje narażone na ryzyko stóp procentowych oraz analizę wrażliwości na ryzyko zmiany stóp procentowych w odniesieniu do pozycji oprocentowanych według stopy zmiennej, na dzień bilansowy przedstawiono w poniższej tabeli.

	2016			2015			
	Wartość bilansowa	Saldo oprocentowane wg stopy zmiennej	Zmiana oprocentowania o +/- 40 bp	Wartość bilansowa	Saldo oprocentowane wg stopy zmiennej	Zmiana oprocentowania o +/- 50 bp	
Udzielone pożyczki (głównie wewnątrzgrupowe)	3 588	1 944	+/- 8	3 442	1 848	+/- 9	<i>Nota 7.4.</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 132	-	+/- 0	4 973	-	+/- 0	<i>Nota 4.6.</i>
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	4 993	2 503	+/- 10	4 982	2 574	+/- 12	<i>Nota 4.2.</i>
Instrumenty pochodne CCIRS poza rachunkowością zabezpieczeń	219	219	+/- 9	302	302	+/- 11	
IRS w rachunkowości zabezpieczeń	(46)	(46)	+/- 6	(83)	(83)	+/- 8	
łączny wpływ	-	-	+/- 33	-	-	+/- 40	

6.3.5. Ryzyko płynności

Natura, zakres oraz zarządzanie ryzykiem płynności zostało przedstawione w Nocie 7.3.3. do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PGNiG (uproszczenie dopuszczone przez MSSF 7 par. B6). Dodatkowym elementem zarządzania płynnością w Spółce jest system zarządzania środkami pieniężnymi w ramach transakcji cash pooling oraz emisji obligacji nabywanych przez spółki zależne:

- System zarządzania środkami pieniężnymi w ramach cash pooling (nota 4.3.) w Banku Pekao S.A. został wprowadzony w celu poprawy skuteczności zarządzania płynnością w Grupie Kapitałowej PGNiG. Wykorzystanie cash pooling ułatwiło planowanie płynności w Grupie oraz spowodowało zmniejszenie zależności od zewnętrznych źródeł finansowania. Lepsze wykorzystanie wolnych środków pieniężnych skutkowało obniżeniem kosztów finansowania w ramach Grupy.
- Dodatkowo, w celu zoptymalizowania procesu zarządzania środkami pieniężnymi w Grupie Kapitałowej, PGNiG S.A. podpisało w 2015 roku aneks do Umowy programu emisji obligacji krótkoterminowych zwiększający łączną kwotę programu do 5 000 milionów złotych. W ramach tego programu PGNiG S.A. emituje krótkoterminowe obligacje dyskontowe do swoich „nadpłynnych” spółek do kwoty 1 000 milionów złotych oraz nabywa obligacje spółek z GK PGNiG, do maksymalnej kwoty 4 000 milionów złotych. W celu zwiększenia bezpieczeństwa płynności Spółka uruchomiła kilka programów emisji obligacji. Szczegóły na temat wyemitowanych obligacji przedstawiono w nodzie 4.2.

W poniższych tabelach została zaprezentowana analiza wymagalności głównych pozycji zobowiązań finansowych.

	2016				2015			
	do 1 roku	1-5 lat	powyżej 5 lat	Razem	do 1 roku	1-5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	4 993	-	-	4 993	469	4 513	-	4 982
Pożyczki	2 290	-	-	2 290	86	2 117	-	2 203
Dłużne papiery wartościowe	2 703	-	-	2 703	383	2 396	-	2 779
Zobowiązania z tytułu dostaw i podatków	2 109	-	-	2 109	1 675	-	-	1 675
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	2 047	-	-	2 047	1 619	-	-	1 619
Zobowiązania z tytułu zakupu niefinansowych aktywów trwałych dotyczących poszukiwania i oceny zasobów mineralnych	62	-	-	62	56	-	-	56
Zobowiązania z tytułu wspólnego zarządzania środkami pieniężnymi (cash pooling)	759	-	-	759	562	-	-	562
Razem bez instrumentów pochodnych	7 861	-	-	7 861	2 706	4 513	-	7 219
Wystawione gwarancje finansowe	55	324	6 685	7 064	101	292	6 445	6 838
Pochodne instrumenty finansowe (dotyczy wyłącznie zobowiązań z tytułu instrumentów pochodnych na dzień bilansowy)								
Transakcje zamiany stóp procentowych (IRS, CCIRS)								
- wpływy	61	91	-	152	55	91	-	146
- wypływy	(59)	(88)	-	(147)	(59)	(88)	-	(147)
Transakcje forward i futures								
- wpływy	1 015	114	-	1 129	574	29	-	603
- wypływy	(1 022)	(114)	-	(1 136)	(592)	(30)	-	(622)
Opcje towarowe								
- wpływy	-	-	-	-	-	-	-	-
- wypływy	(2)	-	-	(2)	-	(6)	-	(6)
Swapy towarowe								
- wpływy	-	-	-	-	-	-	-	-
- wypływy	(43)	(1)	-	(44)	(595)	(111)	-	(706)
Razem wypływy bez uwzględnienia wpływów z instrumentów pochodnych	(1 126)	(203)	-	(1 329)	(1 246)	(235)	-	(1 481)
Razem po uwzględnieniu wpływów z instrumentów pochodnych	(50)	2	-	(48)	(617)	(115)	-	(732)

Wartość bilansowa zobowiązania z tytułu pożyczki wewnątrzgrupowej PGNiG Finance AB wynosi 2 290 milionów złotych na 31 grudnia 2016 roku (2 203 miliony złotych na 31 grudnia 2015 roku).

Wartość godziwa zobowiązania z tytułu pożyczki wewnątrzgrupowej PGNiG Finance AB wynosi na dzień 31 grudnia 2016 roku 2 225 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku 2 204 miliony złotych). Wartość godziwa zaklasyfikowana została do poziomu 2 w hierarchii wartości godziwej i została ustalona na bazie notowań euroobligacji PGNiG Finance AB.

Wartość godziwa posiadanych przez Spółkę pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu nie różni się istotnie od ich wartości bilansowej, zarówno na 31 grudnia 2016 roku, jak i 31 grudnia 2015 roku.

7. Inwestycje w jednostki powiązane oraz transakcje ze stronami powiązanymi

7.1. Udziały i akcje

Zasady rachunkowości

Pozycja **udziały i akcje** obejmuje udziały i akcje w spółkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. Ponadto w wartości bilansowej udziałów i akcji w spółkach zależnych wykazywane są dopłaty wniesione do spółek. Udziały i akcje wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się w przypadku wystąpienia przesłanek na utratę wartości, poprzez porównanie wartości bilansowej z wyższą z dwóch kwot: wartością godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży i wartością użytkową. Straty z tytułu utraty wartości wykazuje się w kosztach finansowych.

	2016			2015			
	Wartość brutto	Odpis aktualizacyjny	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis aktualizacyjny	Wartość netto	
W jednostkach zależnych	11 994	(2 544)	9 450	11 068	(2 484)	8 584	Nota 7.3.
We wspólnych przedsięwzięciach	39	(1)	38	39	(1)	38	Nota 7.3.
W jednostkach stowarzyszonych	2	(2)	-	2	(2)	-	Nota 7.3.
Pozostałe	21	(20)	1	21	(20)	1	
Razem	12 056	(2 567)	9 489	11 130	(2 507)	8 623	

W 2016 roku PGNiG S.A. nabyła udziały w spółkach PGNiG Termika S.A. o wartości 770 milionów złotych oraz w spółce PGNiG Upstream International AS o wartości 136 milionów złotych. Ponadto zostało założone Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Gaz, w którym PGNiG S.A. jest jedynym udziałowcem, wartość udziałów wynosi 20 milionów złotych. W okresie porównawczym PGNiG S.A. zwiększyła udziały w spółkach PGNiG SPV6 Sp. z o.o. o wartości 51 milionów złotych oraz w POGC Libya BV o wartości 15 milionów złotych.

7.2. Utrata wartości udziałów i akcji

W 2016 roku Spółka dokonała odpisu aktualizującego wartości posiadanych udziałów w spółce Geofizyka Kraków S.A. w likwidacji w kwocie 60 milionów złotych. W efekcie na koniec 2016 roku odpisem aktualizującym została objęta cała wartość udziałów PGNiG S.A. w tej Spółce.

W przypadku spółki POGC Libya BV, działalność Spółki w dalszym ciągu pozostaje objęta tak zwaną „Siłą Wyższą”, która została wprowadzona 15 sierpnia 2014 roku. W jej wyniku została całkowicie wstrzymana działalność operacyjna i poszukiwawcza. Decyzja o prowadzeniu dalszych prac zostanie podjęta w zależności od rozwoju sytuacji politycznej w Libii. W 2016 roku nie dokonywano dodatkowych odpisów aktualizujących wartości udziałów w Spółce. W 2015 roku PGNiG S.A. zwiększyła odpis aktualizujący udziały w spółce POGC Libya BV w stosunku do stanu na koniec roku 2014 o 15 milionów złotych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2015 roku cała wartość udziałów była objęta odpisem aktualizującym w kwocie 495 milionów złotych.

W okresie porównawczym zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku, Spółka po analizie wyników generowanych przez spółkę PGNiG Technologie S.A., a także biorąc pod uwagę trudną sytuację w branży budowlanej dokonała odpisu aktualizującego wartości posiadanych akcji w PGNiG Technologie S.A. w wysokości 27 milionów złotych. Wysokość odpisu wynika z przeprowadzonego testu na utratę wartości aktywów spółki PGNiG Technologie S.A. i jest wynikiem różnicy pomiędzy wartością bilansową udziałów kapitałowych w tej spółce oraz spodziewaną

wartością użytkową jej aktywów. Po dokonaniu odpisu w 2015 roku wartość bilansowa udziałów w PGNiG Technologie S.A. na dzień 31 grudnia 2016 roku, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 55 milionów złotych.

7.3. Szczegółowe informacje dotyczące jednostek zależnych, wspólnych przedsięwzięć oraz jednostek stowarzyszonych

Lp.	Nazwa jednostki	Kraj siedziby	Bezpośredni udział procentowy w kapitale (odpowiada prawom głosu)		Wartość bilansowa inwestycji	
			2016	2015	2016	2015
Jednostki zależne						
1	GEOFIZYKA Kraków S.A. w likwidacji	Polska	100,00%	100,00%	-	60
2	GEOFIZYKA Toruń S.A.	Polska	100,00%	100,00%	59	59
3	Exalo Drilling S.A.	Polska	100,00%	100,00%	333	333
4	PGNiG Upstream International AS	Norwegia	100,00%	100,00%	674	538
5	Polish Oil And Gas Company – Libya B.V.	Holandia	100,00%	100,00%	-	-
6	Geovita S.A.	Polska	100,00%	100,00%	67	67
7	PGNiG Technologie S.A.	Polska	100,00%	100,00%	55	55
8	GK PGNiG Supply&Trading	Niemcy	100,00%	100,00%	40	40
9	PGNiG Finance AB	Szwecja	100,00%	100,00%	1	1
10	PGNiG Termika S.A.	Polska	100,00%	100,00%	2 471	1 701
11	Gas Storage Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	6	6
12	PGNiG Serwis Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	10	10
13	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	4 908	4 908
14	PGNiG Obrót Detaliczny Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	753	753
15	PGNiG SPV 5 Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	-	-
16	PGNiG SPV 6 Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	51	51
17	PGNiG SPV 7 Sp. z o.o.	Polska	100,00%	100,00%	-	-
18	Biuro Studiów i Projektów Gazownictwa Gazoprojekt S.A.	Polska	22,50%	22,50%	1	1
19	GAS – TRADING S.A.	Polska	43,41%	43,41%	1	1
20	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Gaz	Polska	100,00%	brak	20	brak
					9 450	8 584
Wspólne przedsięwzięcia						
1	SGT EUROPOL GAZ S.A.	Polska	48,00%	48,00%	38	38
2	Sahara Petroleum Technology LLC w likwidacji	Oman	49,00%	49,00%	-	-
					38	38
Jednostki stowarzyszone						
1	PFK GASKON S.A.	Polska	45,94%	45,94%	-	-
2	ZWUG "INTERGAZ" Sp. z o.o.	Polska	38,30%	38,30%	-	-
3	"Dewon" ZSA	Ukraina	36,38%	36,38%	-	-
					-	-

7.4. Udzielone pożyczki

Zasady rachunkowości

Udzielone przez Spółkę pożyczki klasyfikowane są do kategorii „pożyczki i należności”. Pożyczki wyceniane są na moment początkowego ujęcia według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, a na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

	2016			2015		
	Jednostkom zależnym bezpośrednio	Jednostkom zależnym pośrednio i stowarzyszonym	Razem	Jednostkom zależnym bezpośrednio	Jednostkom zależnym pośrednio i stowarzyszonym	Razem
Saldo na początek okresu	3 227	215	3 442	4 703	197	4 900
Pożyczki udzielone	333	24	357	521	26	547
Naliczone odsetki	136	15	151	70	15	85
Różnice kursowe z wyceny	121	1	122	(23)	2	(21)
Spląty	(501)	-	(501)	(2 013)	(14)	(2 027)
Wycena finansowa	23	2	25	(31)	(2)	(33)
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	(8)	(8)	-	(9)	(9)
Saldo na koniec okresu	3 339	249	3 588	3 227	215	3 442
- długoterminowe	2 928	234	3 162	2 917	213	3 130
- krótkoterminowe	411	15	426	310	2	312

Wartość godziwa udzielonych pożyczek zbliżona jest do ich wartości bilansowej.

Lp.	Strona pożyczki	Cel pożyczki	Waluta pożyczki	Oprocentowanie	Termin spłaty	Saldo	
						2016	2015
1	Elektrociepłownia Stalowa Wola S.A.*	a) Pożyczka podporządkowana w celu spełnienia warunków koniecznych do udzielenia finansowania Elektrociepłowni Stalowa Wola S.A. przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Europejski Bank Inwestycyjny;	PLN	3M WIBOR + marża 2,5%	31.12.2032	207	197
		b) pozostałe pożyczki udzielone w związku z ponoszonymi kosztami projektu na etapie projektowania, budowy i oddania do użytku bloku gazowo – parowego w Stalowej Woli;	PLN	1M, 3M, 6M WIBOR + marża 2,5%		43	18
2	PGNiG Termika S.A.	Współfinansowanie zakupu 99,8% pakietu akcji Vattenfall Heat Poland S.A.;	PLN	oprocentowanie stałe 5,924%	30.06.2018	1 644	1 594
3	PGNiG Upstream International AS	Finansowanie ogólnych celów korporacyjnych PGNiG Upstream International AS, w szczególności finansowania projektu Skarv, w tym zakupu udziałów w Licencjach Produkcyjnych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym obejmujących pola Skarv, Snadd oraz pole Gro;	NOK	3M NIBOR + marża 2,25%	31.12.2026	1 173	1 317
4	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	Finansowanie bieżącej działalności oraz zadań inwestycyjnych obejmujących m.in. budowę gazociągów wraz z przyłączami i układami pomiarowymi (pożyczki udzielone przez PGNiG spółce PSG w latach 2007-2013)*;	PLN	1M WIBOR + marża lub 3M WIBOR + marża	2019-2024	216	240
5.	Exalo Drilling S.A.	Pożyczka odnawialna przeznaczona na spłatę zadłużenia krótkoterminowego w bankach HSBC SA i Pekao SA oraz na zabezpieczenie działalności operacyjnej.	PLN	3M WIBOR + marża 2%	07.07.2017	201	-
6.	Pozostałe					104	76
						3 588	3 442

* zgodnie z decyzją kierunkową projekt ma być kontynuowany i są prowadzone negocjacje z potencjalnymi kredytodawcami dotyczące szczegółów nowej umowy kredytowej, której celem będzie refinansowanie obecnego zadłużenia ECSW S.A. i dalsza realizacja inwestycji.

7.4.1. Transakcje z jednostkami powiązanymi

	Jednostki zależne		Jednostki stowarzyszone		Wspólne przedsięwzięcia	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Obroty i przychody/koszty za rok sprawozdawczy						
Sprzedaż produktów i usług do jednostek powiązanych	1 575	1 590	-	-	26	30
Zakupy od jednostek powiązanych	1 856	2 535	-	-	-	-
Otrzymane dywidendy	1 629	832	-	2	-	-
Przychody finansowe	219	318	7	7	11	6
Koszty finansowe	105	231	-	-	-	-
Razem	5 384	5 506	7	9	37	36
Salda na koniec okresu sprawozdawczego						
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	69	104	-	-	3	1
Udzielone pożyczki jednostkom powiązanym po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości	3 339	3 227	-	-	249	215
w tym kwota odpisów z tytułu utraty wartości	-	-	56	48	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec jednostek powiązanych	122	130	-	-	7	7
Zobowiązania z tytułu zadłużenia	2 490	2 513	-	-	-	-
Razem	6 020	5 974	56	48	259	223

Nota 5.2.2

Nota 7.4.

Nota 5.2.3

W roku 2016, podobnie jak w roku 2015 Spółka nie zawarła żadnych istotnych transakcji z jednostkami powiązanymi na innych warunkach niż warunki rynkowe.

7.4.2. Transakcje z jednostkami, których udziałowcem lub akcjonariuszem jest Skarb Państwa

Główne transakcje prowadzone z jednostkami, których udziałowcem/akcjonariuszem jest Skarb Państwa (posiadający, kontrolę, współkontrolę lub znaczący wpływ nad tymi jednostkami) dotyczą bieżącej działalności Spółki, czyli obrotu gazem ziemnym, sprzedaży ropy naftowej oraz energii elektrycznej.

W roku 2016 PGNiG S.A. uzyskała największe obroty z następującymi podmiotami, których akcjonariuszem lub udziałowcem jest Skarb Państwa: Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. ORLEN Południe S.A., PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., Grupa LOTOS S.A., Grupa Azoty Zakłady Azotowe PUŁAWY S.A., Zakłady Azotowe w Tarnowie - Mościcach S.A., Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., Grupa Azoty Zakłady Chemiczne POLICE S.A., KGHM Polska Miedź S.A., Anwil S.A.

W roku 2015 PGNiG S.A. uzyskała największe obroty z następującymi podmiotami, których akcjonariuszem lub udziałowcem jest Skarb Państwa: Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. ORLEN Południe S.A., PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., Grupa LOTOS S.A., Grupa Azoty Zakłady Azotowe PUŁAWY S.A., Zakłady Azotowe w Tarnowie - Mościcach S.A., Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., Grupa Azoty Zakłady Chemiczne POLICE S.A., KGHM Polska Miedź S.A., Anwil S.A.

7.4.3. Informacje o świadczeniach dla kluczowego personelu kierowniczego Spółki

	2016			2015		
	Zarząd	Rada Nadzorcza	Razem	Zarząd	Rada Nadzorcza	Razem
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	5,939	0,514	6,453	7,287	0,361	7,648
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	1,224	-	1,224	0,391	-	0,391
Razem	7,163	0,514	7,677	7,678	0,361	8,039

Szczegółowe informacje na temat wynagrodzeń kluczowego personelu kierowniczego PGNiG S.A. znajdują się w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG w rozdziale 10.3 Polityka wynagrodzeń i wynagrodzenia osób zarządzających.

8. Pozostałe noty objaśniające

8.1. Leasing operacyjny – spółka jako leasingobiorca

Spółka użytkuje otrzymane nieodpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów, które ujmuje wyłącznie w ewidencji pozabilansowej. Wartość szacunkowa prawa wieczystego użytkowania gruntów wynosiła na dzień 31 grudnia 2016 roku 326 milionów złotych (328 milionów złotych na koniec 2015 roku).

Koszt z tytułu opłat rocznych pochodzący z nabytego odpłatnie i nieodpłatnie prawa wieczystego użytkowania gruntów wyniósł 9 milionów złotych w roku 2016 (w roku 2015 9 milionów złotych i został ujęty w pozycji „Podatki i opłaty” Rachunku zysków i strat).

8.2. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Zobowiązania warunkowe	2016	2015
Poręczenia	99	133
Gwarancje*	10 295	9 890
Weksle	541	1 212
Razem	10 935	11 235

* najistotniejszą pozycją w ramach zobowiązań warunkowych w ramach udzielonych gwarancji stanowi zabezpieczenie udzielone PGNiG Finance AB z tytułu emisji euroobligacji. Wartość gwarancji na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 6 636 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku 6 392 miliony złotych).

8.3. Wspólne działania

Zasady rachunkowości

Wspólne działania

W związku z udziałami we wspólnych działaniach Spółka jako współnik wspólnego działania ujmuje w swoim sprawozdaniu finansowym:

- swoje aktywa, w tym udział w aktywach posiadanych wspólnie,
- swoje zobowiązania, w tym udział w zobowiązaniach zaciągniętych wspólnie,
- przychody ze sprzedaży swojego udziału produkcji w wynikach wspólnej działalności,
- swoją część przychodów ze sprzedaży produkcji w ramach wspólnej działalności,
- swoje koszty, w tym udział we wspólnie poniesionych kosztach.

W związku z tym, że aktywa, zobowiązania, przychody i koszty związane ze wspólnym działaniem są wykazane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Spółki, nie dokonuje się korekt oraz nie stosuje się innych procedur konsolidacyjnych w odniesieniu do tych pozycji podczas sporządzania sprawozdania finansowego.

W bieżącym okresie sprawozdawczym wspólne działania były prowadzone przez Spółkę głównie na terenie Polski oraz poza granicami na obszarze Niemiec oraz Pakistanu. Wspólne działania polegają głównie na poszukiwaniu i wydobywaniu gazu ziemnego oraz ropy naftowej.

Informacje na temat najistotniejszych wspólnych działalności na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały szczegółowo opisane w rozdziale 6.1.3 Działalność w Polsce oraz 6.1.4 Działalność Zagraniczna w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG.

8.4. Wybrane dane finansowe spółki ujawniane zgodnie z art. 44 ust. 2 Ustawy Prawo Energetyczne

W poniższych tabelach zaprezentowano dane dotyczące przychodów, kosztów, zysków i strat oraz aktywów i pasywów w podziale na działalność w zakresie obrotu paliwami gazowymi oraz pozostałą działalność.

	2016			2015		
	Obrót paliwami gazowymi	Pozostała działalność	Razem (PLN)	Obrót paliwami gazowymi	Pozostała działalność	Razem (PLN)
Rachunek zysków i strat						
Przychody ze sprzedaży	12 465	4 718	17 183	14 096	4 550	18 646
Koszty operacyjne	(11 842)	(4 061)	(15 903)	(14 271)	(3 581)	(17 852)
Zysk/Strata z działalności operacyjnej	623	657	1 280	(175)	969	794
Koszty i przychody finansowe	-	1 571	1 571	-	823	823
Zysk/Strata przed opodatkowaniem	623	2 228	2 851	(175)	1 792	1 617
Podatek dochodowy	-	(275)	(275)	-	(145)	(145)
Zysk/Strata netto	623	1 953	2 576	(175)	1 647	1 472
Sprawozdanie z sytuacji finansowej						
Aktywa trwałe	-	25 759	25 759	-	25 816	25 816
Należności	810	664	1 474	511	622	1 133
Zapasy	1 714	228	1 942	1 468	170	1 638
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	-	6 594	6 594	-	5 902	5 902
Aktywa razem	2 525	7 485	35 769	1 979	32 510	34 489
Zobowiązania z tytułu dostaw i podatków	779	1 330	2 109	857	818	1 675
Kapitał i pozostałe pasywa	25	33 635	33 660	69	32 745	32 814
Pasywa razem	804	34 965	35 769	926	33 563	34 489

Zgodnie z wymogami określonymi w art. 44 ust.1 ustawy prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997 Nr 54 poz. 348, z późniejszymi zmianami), Spółka prowadzi ewidencję księgową w sposób umożliwiający odrębne obliczenie kosztów i przychodów, zysków i strat dla wyodrębnionych rodzajów wykonywanej działalności gospodarczej.

Ewidencja ta oparta jest o model kontrolingowy, który dostarcza informacji z zakresu rachunkowości zarządczej na podstawie danych ujętych na potrzeby rachunkowości finansowej. Koszty, które można bezpośrednio przyporządkować do danego rodzaju działalności ujmowane są na odpowiednio pogrupowanych obiektach kontrolingowych przypisanych do danego produktu. Wszystkie pozostałe koszty są dzielone według zapisanej reguły w oparciu o wskaźniki statystyczne, wykorzystywane jako klucze podziału kosztów.

Ostatnim ogniwem w łańcuchu rozliczeń kosztów są zlecenia wynikowe. Rodzaje działalności, które są jedną z cech określających zlecenia wynikowe służą do agregacji kosztów i przychodów do odpowiednich działalności Spółki.

Alokacja należności, zapasów oraz zobowiązań ujętych na dzień kończący okres sprawozdawczy do działalności związanej z obrotem paliwami gazowymi została przeprowadzona metodą identyfikacji bezpośredniej w oparciu o analizę szczegółową zapisów ksiąg.

Pozostałe pozycje aktywów i pasywów sprawozdania z sytuacji finansowej Spółki zostały zaalokowane do działalności pozostałej ze względu na brak powiązania tych pozycji z działalnością związaną z obrotem paliwami gazowymi lub ze względu na nieistotny udział tych pozycji w tej działalności.

W bieżącym okresie sprawozdawczym Spółka przeprowadziła zmianę klasyfikacji majątku uznanego w okresie porównawczym za majątek związany z obrotem paliwami gazowymi, dlatego dane porównywalne w niniejszej nocie zostały przekształcone w analogiczny sposób.

8.5. Wynagrodzenie firmy audytorskiej za obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego Spółki oraz inne usługi

	2016	2015
Badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	0,06	0,06
Badanie rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego	0,06	0,06
Inne usługi poświadczające, w tym za przegląd sprawozdań finansowych	0,22	0,47
Razem	0,34	0,59

8.6. Inne istotne informacje

Postępowania przed Prezesem UOKiK – szczegółowe informacje w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG, rozdział 6.4.2 Postępowania przed Prezesem UOKiK.

Kontrakty na dostawy paliwa gazowego oraz ropy naftowej – szczegółowe informacje w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG, rozdział 5.2.3 Działalność handlowa w Polsce.

Kontrakty na zakup paliwa gazowego – szczegółowe informacje w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG, rozdział 5.2.3 Działalność handlowa w Polsce, 5.2.7. Perspektywy rozwoju.

Zmiany w posiadanych kontraktach – szczegółowe informacje w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG rozdział 5.2. Segment Obrót i Magazynowanie.

Renegocjacja warunków cenowych kontraktu jamalskiego – szczegółowe informacje w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG rozdział 5.2.3. Działalność handlowa w Polsce.

Decyzje Prezesa URE dotyczące nałożenia na PGNiG S.A. kar pieniężnych – szczegółowe informacje w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PGNiG S.A. i Grupy Kapitałowej PGNiG rozdział 6.4.1. Prowadzone postępowania sądowe.

8.7. Zdarzenia po dacie bilansu

1. W dniu 13 lutego 2017 roku PGNiG S.A. dokonała terminowej spłaty pożyczki udzielonej przez PGNiG Finance AB w wysokości 500 mln EUR wraz z należnymi odsetkami.
2. W dniu 2 marca 2017 roku transakcja umorzenia akcji własnych została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym (nota 4.4.).
3. Rada Nadzorcza PGNiG na posiedzeniu w dniu 6 marca 2017 roku odwołała ze składu Zarządu Pana Waldemara Wójcika i powołała w skład Zarządu Panią Magdalenę Zegarską, kandydata wybranego w głosowaniu pracowników PGNiG S.A.

